

Pyhäjärvi

Maanantai 23. marraskuuta 2009

Pyhäjärveläisyyden vaali – Karjalan puolustaja

N:o 11 54. vuosikerta

Muistan sen kuin eilisen päivän, kun talvisota alkoi 30.11.1939 klo 6.30 aamulla Leivät ja liha jäivät sotilaiden paistettavaksi

Se kesä ja syksy oli levotonta aikaa, ihmiset olivat hämillään, jotain outoa oli ilmassa. Silti kaikki askareet suoritettiin, viljat korjattiin talvea varten, vaikka pelon vallassa.

Kotipaikkakunnalleni Sortanlahteen ilmestyi reserviläisiä, juoksuhautoja kaivettiin ja lottia tuli muonittamaan läheiseen kanttiinin. Ihmisillä oli kaikkialla kiire, näin muistelen.

Marraskuun 30. päivänä 1939 aamulla herätessäni oli niin sekasortoista; muistan kun Laatokkakkin oli sumuisen usvan peitossa, ihmiset juoksentelivat sekasorron vallassa edestakaisin ja lentokoneet lensivät hyvin matalalla.

Menin ulos rappusille katsomaan, maa tärhтели ja Taipaleen suunnassa tulen liekit ja savupilvet leimusivat kohti taivasta, kuului tömähdyksiä. Ikkunat oli peitetty, äiti oli herännyt jo varhain leipomaan. Leivinuuni oli lämpiämässä, koska päiväsaikaan ei saanut savun kohota. Leivän mykyjä oli kohoamassa pöydällä ja lihakuppi laitettu valmiiksi uuniin pantavaksi.

Päivän valjetessa tuli esikunnasta, joka oli naapurinamme, kaksi sotilasta sanomaan, että tunnin kuluttua teidän pitäisi olla tuossa koulun luona, kun linja-autot tulevat hakemaan. He yrittivät lohduttaa, ettei teidän tarvitse kauaa olla, pääsette pian takaisin. Miehet olivat tuttuja, olihan äiti tarjonnut monet kahvit ja lämpimäiset heille, koska olivat siinä naapurissa.

Miehet sanoivat, että mukaan ei tarvitse ottaa muuta kuin 2-3 päiväksi evästä. Äiti sanoi sotilaille, että paistakaa leivät ja liha ja syökää ne. Toinen sotilaista sanoi: menkää meille, siellä on tilaa, sanokaa että minä käskin. Eihän siinä voinut mihinkään poiketa, oli mentävä sijoitus-kuntaansa. Näin meille tuli äkkilähtö. Muista äidin vie-

lä kiireessä juosseen navetalle ruokkimaan eläimiä, jotka jäivät oman onnensa varaan.

Ne, jotka pystyivät kävelemään eläinten kanssa, heitä ei päästetty lähtemään, vaan heille jäi kova työ tuoda lehmä kovassa pakkasessa. Kakki eivät jaksaneet perille, ja eläimiä katosi siinä mylläkössä.

Lähtö kohti tuntematonta

Niin koti oli jätettävä ja lähdeköhti kohti tuntematonta. Isä oli siellä jossakin, ja äidillä neljä lasta huollettavana, pienin vielä vauva. Minun tuli pitää huolta nelivuotiaasta pikkusiskosta ja eväspussista. En muista, mitä äiti eväspussiin laittoi, kun ne eväät jäivät sinne kodin pöydälle.

Menimme koulun luokse, siellä lotat laittoivat meile lapsille nimi- ja osoitelaput kaulaan siltä varalta, jos sattuisimme eksymään.

Pitkät autojonot olivat odottamassa, vihdoinkin matka saattoi alkaa kohti Käiksalmen uutta koulua, jossa vietimme ensimmäisen yönme olkien päällä lattialla maaten kuin sianporaat. Tunsimme kaikki kuuluvamme samaan perheeseen. Ikkunat oli peitetty pommitusten varalta.

Aamuhämärässä meidät siirrettiin odottavaan pitkä junaan. Matkamme alkoi kovassa pakkasessa, pimeässä eläinvaunussa, jossa oljet ja kamina keskellä lattiaa olivat lämpöä luomassa. Jostain nurkasta muistan kuulleen valitusta ja lasten itkua. Yritimme olla yhdessä siinä äidin ympärillä ja lämmittää toisiamme.

Juna jyskytti hiljaista meenoan vetäen raskasta kuorma perässään. Jos oli mahdollista, niin ilmahälytyksiin ajaksi juna pysähtyi metsäiselle taipaleelle. Niiden jotka kynnelle kykenivät, oli määräys juosta puitten suolaan. Ei sinne kaikki kyenneet, oli vain odotettava, mitä tuleman piti. Meillä

oli onnea matkassa, emme joutuneet pommitukseen. Kaikilla ei ollut näin, joidenkin matka katkesi ennen määränpäätt.

Sotapakolaiset asutettiin koululle

Muutaman vuorokauden kuluttua junamme pysähtyi Etelä-Pohjanmaalle Tuurin asemalle, olimme turvassa sodan melskeeltä. Tuurin asemalla oli jälleen kuorma-autoja odottamassa viedäkseen meidät väliaikaisiin sijoituskohteisiin.

Meidät vietiin Keisalan koululle, jossa viivymme kaksi kuukautta. Opettaja **Armi Hölsä** huolehti alkuun niistä perheistä, jotka tuotiin koululle. Meidän perhe sai erikoiskohtelun vauvan takia, saimme nukua opettajan korokkeella. Paikallisia ihmisiä. Paikallisia ihmisiä kävi meitä katsomassa kuin jotakin ihmettä, olimmehan rajaseudulta tulleet sotapakolaisia, itsekin hämmentyneitä vallinneesta tilanteesta.

Päivät kuluivat kotiinlähettöä odotellessa, ikävässä ja jännityksessä. Aika kului, kyläläiset olivat ystävällisiä ja auttavaisia enimmäkseen, mutta löytyi sieltä sellaisiakin, jotka sanoivat: ”Mitäs tulitte, olisitte olleet siellä”. Jokainen menköön itseensä tässä asiassa – olisiko jäänyt mieluummin sodan jalkoihin? Nämä ihmiset olivat kuitenkin pieni vähemmistö, enimmäkseen olivat ymmärtäväisiä, eikä meille sanottu näin ikävästi, mutta tiedän sellaisiakin tapauksia.

Sota-avustuksia hakemassa

Ulkomailta rupesi tulemaan sota-avustuksia, ruokaa, vaatteita ynnä muuta. Niitä sai hakea siirtoväen huolosta Tuurista, Töysästä ja Alavuden kirkolta.

Naapurin tytön kanssa jalkaparikassa kuljimme nämä matkat, aamuhämärästä iltapimeään. Muistan, kun läksimme pakkasen paukuksessa tähtitaivaan alla

Mitä evakuoitavan on otettava mukaansa.

Kansanhuoltoministeriö tiedottaa: Suurimpien asutuskeskusten sekä uhanalaisten rajaseutujen asukkaita kehoitetaan mahdollista pakkoevakuointia silmälläpitäen varaamaan omistajan nimellä ja osoitteella varustettu matkalaukku tai selkäreppu, johon on syytä jo valmiiksi sijoittaa:

1) 5 päivän elintarvikkeet (leipää, voita, juustoa, lihavalmisteita, soke-ria ym.),

2) makuuhuopa, patjapussi ja tyynypussi,

3) ruokailuvälineet (lusikka, veitsi, haarukka sekä ruoka-astia),

4) alusvaatekerta, sukkia,

5) pyyheliina, saippuaa ym. puhdistusvälineet.

Evakuoinnin sattuessa on matkalaukun tai selkärepun lisäksi otettava mukaan:

1) ensiapu- ja lääketarpeita,

2) elintarvekortti.

Erityisesti korostetaan, ettei pakkoevakuoinnin sattuessa saa ottaa mukaansa enempää tavaraa kuin mitä asianomainen itse jaksaa kantaa.

Kansanhuoltomonisteriön tiedustus 1. 12. 1939 Helsingin Sanomissa.

vaateapua hakemaan. Sormia ja varpaita paleli, oli pakko poiketa tien varrella oleviin taloihin tulen ääreen lämmittelemään vähänsä aikaa, ja taas jatkaa matkaa. Iltapimeässä tulimme vaatepussit selässä koululle, näin meillä oli tarpeellisia vaihtovaatteita. Matkaa kertyi kymmeniä kilometrejä. Löysimme Tuurin aseman läheisyydestä mökkipahasen, jonne saimme vapaasti mennä lämmittelemään, ja jossa ymmärrettiin meitä.

Näin meillä oli vaihtovaatteita, ruokaa ja lämmintä, mutta silti kaikilla oli kova koti-ikävä. Muistelen kiitollisin mielin näitäkin aikoja, ne olivat suuri rikkaus elämässäni, niin kuin kaikkien saman kohdalon kokeneiden. Se on ollut elämän voima.

SUOMA SAARINEN
Korpilahti

Jouluaatto 1939

Kun kuljen kuutamolla salopolulla, on kirkas tähtitaivas ja hiljainen humina. Kuin jossain ihmemaassa vain valkoinen lumen maisema, kuuset kahtapuolta luo juhlatunnelmaa. Jossain kuulevinaan olen reen kahinaa.

Pysähdyn kuuntelemaan tätä rauhaa ihanaa, vain kuu ja tähdet taivaan ja valkoinen lumen maa. On tällä rauhallista, vaan rajalla soditaan, oi miten kaipaankaan koti-Karjalaa. ”Oi Herra armollinen, varjele tämä maa”.

Suomen Saarisen runo kuvaa talvisodan jouluaatto, kun hän kulki salopolulla Väliähoon taloon kuuntelemaan radiosta uutisia rintamalta.

23. marraskuuta 2009

Lähestyvä kohtalo 1939

Viimeisetkin lehdet ovat pudonneet puista ja syksyn sateet muuttuneet pakkasiksi. Järvet ovat nyt jäässä ja ensimmäinen lumi on satanut. Talvi näyttää tulevan aikaisin tänä vuonna, marraskuu on vasta päättymässä. Puolitoista kuukautta olemme viettäneet rajan lähistöllä, Summan kylän liepeillä, harjoitellen, rakentaen asemia ja parantaen puutteellista varustustamme. Moskovassa neuvotellaan yhä, käydään kauppaa isänmaamme rajaväyhykkeestä ja Hangosta. Emme pidä noista neuvotteluista, emme yleensäkään pidä koko tilanteesta. Meidät on eristetty, ystävämme ovat kovin kaukana ja heillä on yllin kyllin omia murheita. Niinpä meistä voi sanoa että olemme ahkeria, mutta tuskin iloisia.

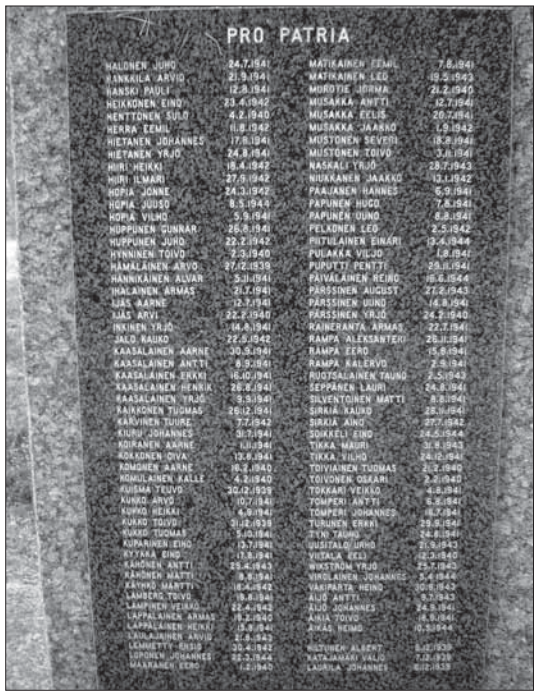
Yksi suuri ilon aihe meillä kuitenkin on: kansamme uusi yksimielisyys. Tosin olemme aina uskoneet, että suomalaiset ratkaisevalla hetkellä seuraavat vanhoja perinteitä. Olemme hiljaisuudessa tehneet työtä tämän eteen silloinkin kun meille on naurettu ja meitä on pilkattu. Kansan nousun suuruus ja täydellisyys on sittenkin meille yllätys. Se on tähänastisen elämämme valtavien kokemus, ja ajatuksemme palaavat siihen alituisesti varsinkin masennuksen ja väsymyksen hetkinä.

Tuleeko sota? Toivomme kaikki vastauksen muodostuvan kielteiseksi. Tunnetta varustuksemme puutteellisuuden. Tiedämme että jokainen puute on maksettava verellä ja kärsimyksillä. Usein kiroamme synkästi niitä, jotka menneinä vuosina estivät varustautumisen. Heillä oli valta, nyt työnnetään meille vastuu. Kansamme ja tuhon välillä on enää vain meidän taistelukyky me ja tahtomme. Ei, emme toivo sota, emme todellakaan. Mutta jos se on tullakseen, niin tulokoon. Teemme velvollisuutemme. Enempää ei kukaan voine meiltä vaatia. Laina Wolf H. Halstin Talvisodan päiväkirjasta.

Neuvostohyökkäyksen alkaminen marraskuussa 1939 oli maan silloiselle johdolle yllätys, mutta sotilaallinen valmistautuminen oli YH:n suodossa onneksi toteutettu. Suomalaisjoukoilla oli sekä puolustusvoimien että suojeluskuntatoiminnan ansiosta hyvä koulutustaso. Koko kansa oli puolustusponnistuksen takana, ja muun muassa Lotta-järjestö huolehti korvaamattomalla tavalla valtavasta valvontaan, huoltoon, täydennykseen ja ylläpitoon liittyvästä toimintakentästä. Sotilaspoikajärjestö suoritti kiitettävästi mittavan avustuksen ja tukitehtävien osuuden. Tiedettiin, että Suomen kansan kohtalo oli vaakalaudalla. Taistelu oikean asian puolesta loi motivaation, joka moninkertaisti puolustajien voimavarat. Kuuluisalla Talvisodan hengellä varmistettiin, että suomalaiset itse päättivät omasta kohtalostaan. Baltian maiden kohtalot sitten osoittivat, minkälainen malli oli suomalaisillekin ollut varattuna 70 vuotta sitten.

Kiitämme ja kunnioitamme veteraanisukupolvia, joiden tekojen ansiosta voimme elää itsenäisessä maassa. Meillä jokaisella on velvollisuus yhdessä rakentaa tästä maasta entistä parempi ja turvallisempi. Hyvä itsenäisyyspäivää kaikille lehtemme lukijoille.

YRJÖ S. KAASALAINEN
Säätiön hallituksen puheenjohtaja

Pyhjärven sankarihautaan haudattujen nimiluettelo.

Karjalaisen musiikin sävellyskilpailu etsii uutta musiikkia

Pienen kansan voima on kulttuurissa. Tämän lauseen sisältämä ajatus korostuu karjalaisista puhuttaessa. Kun suurin osa Suomen Karjalasta on menetetty, karjalaisuus perustuu yhä enemmän ja enemmän henkiseen asenteseen.

Vanhemmalla polvella tuo asenne ilmenee kaipauksena entiselle kotiseudulle ja sen elämänmenon muistelemisena. Miten karjalaisuus voi säilyä nuorten keskuudessa? Heillähän ei ole fyysisistä kokemusta elämästä Karjalassa, heillä ei ole murretta eikä muistoja.

Karjalaisseurojen Tampereen piiri heittää nyt ilmoille haasteen uuden karjalaisen laulumusiikin sävellyskilpailuna. Kilpailun ideana on tuottaa uutta karjalaista musiikkia eri tilaisuuksiin. Kilpailu on kaikille avoin ja kansainvälinen, niin ammattilaisille kuin harrastajille.

Sävellys voi olla jo aiemmin julkaistuihin teksteihin sävelletty tai uuteen tekstiin tehty. Tekstin tulee olla suomen- tai karjalankielinen. Sävellys ei saa olla aiemmin julkaistu eikä esitetty. Teos voi olla kestoltaan korkeintaan 4 mi-

nuuttia. Kukin säveltäjä voi osallistua yhdellä tai useammalla teoksella kilpaan. Kilpaan osallistutaan nimenmerkillä.

Tuomaristoon kuuluvat musiikin tri. **Pekka Huttu-Hiltunen**, muusikko **Erkki Liikanen** ja musiikin tri. **Sari Kaasinen**.

Palkintoina jaetaan 3000, 1000 ja 500 euroa. Kilpailuaikaa on 30.4.2010 asti; tulokset julkistetaan Tampereella lokakuussa 2010.

Sävelkilpailu tähtää siihen, että tämän päivän säveltäjät tarttuisivat Karjalasta kertoviin tai karjalaisuuteen liittyviin teksteihin ja loisivat näin uutta karjalaista musiikkia. Sitä parempi, jos nuoret säveltäjät käyttävät myös tämän päivän nuorison makuun olevaa musiikin kieltä – samoin toivotaan eri musiikin lajeja ja tekniikoita.

Lisätietoja sävellyskilpailusta saa osoitteesta www.karjalanliitto.fi/karjalaisseurojentampereenpiiri.

Tietoja antavat myös tuomaristoa avustavat **Pekka Kuisma**, j.pekka.kuisma@netti.fi, puh. 045 120 4232 tai **Taru Iivonen**, taru.iivonen@juupajoki.fi.

Vuoden karjalaiset kirjat

Karjalan Liitto on valinnut vuoden karjalaiseksi kirjaksi FT **Pirkko Sallinen-Gimplin** Karjalaisen keittokirjan. Karjalainen keittokirja perustuu vuonna 1988 kerättyyn karjalaisen ruokaperinteen kyselyaineistoon, jota koottiin luovutetun Karjalan ja Etelä-

ja Pohjois-Karjalan asukkailta.

Vuoden karjalaiseksi pitäjä- ja kyläkirjaksi on valittu FM **Jaana Juvonen** Uukuniemen historia.

Valinnat teki Karjalan Liiton varapuheenjohtaja **Risto Kuisma**. Kisaan osallistui 18 julkaisua.

Rajankäyntiä -dokumentissa liikutaan muun muassa Laatokalla ja Konevitsassa

Heti itsenäisyyspäivän jälkeisenä maanantaina käynnistyy TV2:ssa kerran viikossa lähetettävä ”Rajankäyntiä” dokumenttisarja.

Sarjan taustoihin voi lähemmin tutustua nettisivuilla <http://www.wildfin.com/rajankayntia/>. Pyhäjärveläisittäin ehkä kiintoisin on toisena sarjan osana maanantaina 14.12. klo 20.50 lähetettävä ”Pyhä Laatokka”. Siinä vierailaan mm. Valamossa ja Konevitsassa.

Kuudessa Rajankäyntiä-dokumentissa matkustetaan dokumentaristi Petteri Saarion kanssa Suomenlahdelta Kuolan niemimaalle, Saimaalta Laatokalle, Savosta Vienan Karjalaan, Kuusamon koskilta rajan takaisin Paanajärven taikaan.

Rajankäyntiä TV2:ssa

Ma 7.12.2009 klo 20.50 Osa 1: Öljyä laineilla (Uusinta 8.12.2009 klo 15.40)

Ma 14.12.2009 klo 20.50 Osa 2: Pyhä Laatokka (Uusinta 15.12.2009 klo 15.40)

Kurkijokelainen-lehti täytti 60 vuotta

Loimaan kaupungin Heimolinnassa juhlittiin 15. marraskuuta Kurkijokelainen -lehden 60 vuoden taivalta. Juhlakutsu oli tavoittanut monet vuosien aikana tutuiksi tulleet yhteistyökumppanit, niin lehden avustajat kuin lukijatkin. Maittavan piirakkakahvitarjoilun järjesti Kurkijoen Martat.

Juhlasali oli täynnä väkeä, kun Kurkijoki-Säätiön hallituksen puheenjohtaja **Anna-Maija Nurminen-Lempinen** aloitti tilaisuuden tervehdyssanoilla. Juhlapuheen pitänyt emeritusprofessori **Tauno Tiusanen** tarkasteli elämää rautaesiripun varjossa aiheesta; ulkoinen ja sisäinen suomettuminen piti Suomea otteessaan. Sanomalehti Kurkijokelaisen historiikin vaiheet esitteli entinen päätoimittaja **Eino Vepsä**.

Tilaisuudessa muistettiin huomionosoituksella useita henkilöitä ja ojennettiin Karjalan Liiton hopeinen ansiomerkki päätoimittaja **Raija Hjelmille**. Lausuntaa esitti teatteri-ilmaisun ohjaaja **Sari Aikää-Torkkeli** aiheesta: ”Tule kansani tuolta vastaan”. Suositun kirjoituskilpailun tulokset julkistettiin ja parhaat palkittiin. Päättösanat lausui Kurkijokelaisen toimintaneuvoston puheenjohtaja **Lauri Laukkanen** todeten ”Kurkijokelaisen olevan edelleen voimissaan”. Musiikkiosuoksissa esiintyivät **Armi Haatanen** laulu, **Ferenc Juhasz** viulu ja **Tapio Laurila** piano. Juhlava ja mieleenpainuva tilaisuus päättyi yhdessä laulettuun Varsinaissuomalaisen lauluun. Mukana olleena:

RITVA ja YRJÖ S. KAASALAINEN

Ma 21.12.2009 klo 20.50 Osa 3: Vienan Karjala: sydämeni valittu (Uusinta 22.12.2009 klo 15.40)

Ma 28.12.2009 klo 20.50 Osa 4: Rajaseudun villi luonto (Uusinta 29.12.2009 klo 15.40)

Ma 4.1.2010 klo 20.50 Osa 5: Rajatonta rakkautta (Uusinta 5.1.2010 klo 15.40)

Ma 18.1.2010 klo 21.20 Osa 6: Koltat, tunturien evakot (Uusinnat ti 19.1.2010 ja to 28.1.2010 klo 15.40)

Petteri Saario kuvausryhmineen vieraili Konevitsassa heinä-elokuun vaihteessa 2008 luostarissa järjestetyn talkooleirin aikaan, mistä mainitsin syyskuussa samana vuonna tässä lehdessä julkaistussa talkooleirin kuvauksessa.

Ehkäpä pilkahduksia talkoolaistenkin puuhista sisältyy dokumenttisarjan osaan 2. Pyhä Laatokka.

KAARINA PÄRSSINEN

Vpl. Pyhäjärvi-seuralla ensi vuonna Oma lippu ja paljon tapahtumia, mihin osallistua

Syyskokous hyväksyi toimintasuunnitelman ja talousarvion ensi vuodelle sekä teki joukon henkilövalintoja Vpl. Pyhäjärvi-seuran kokoontuessa 7. marraskuuta Viipuri-salis-sa Karjala-talolla.

Tilaisuuden kruunasi elokuvaneuvos **Kari Uusitalon** värikäs ja paikoin hykerryttävä esitelmä Koh-taamisia **Mika Waltarin** kanssa, jonka päätteeksi katsottiin Uusitalon ohjaama lyhytelokuva Waltarista. Pornaisten Laukkoskel-la, Waltarin perheen suvimaaisissa pääosin kuvatussa elokuvaharvinaisuudessa on tallennettu haikeankauniita, kirjailijaa innostaneita kesätuokioita läheistensä kanssa.

Näissä tunnelmissa jatkettiin laulamalla **Riitta Hirvosen** säestyksellä mm. joukko hempeitä elokuväsävelmiä Waltarin käsikirjoittamista elokuvista ja kaikille tuttuja syyslauluja. Kulkurin valssin soidessa esitelmöitsijä joutui hyvästelemaan meidät ja kiirehtimään junalle ehtiäkseen nauttimaan isänpäivälahjaksi saamastaan teatteri-illasta Hyvinkäällä. Pikkujouluista muistutti nyt vain katkaus, pikkujouluihin satsataan enemmän tulevana vuonna.

Viime vuonna vietetyn Mika Waltarin syntymästä 100-vuotisjuhlavuoden aikana ahkerasti julkisuudessa esiintyneen, kirjailijan nimikkoseuran perustajajäseniin kuuluvan, merkittävän Waltari-asiantuntijan Kari Uusitalon esitelmä julkaistaan lähitulevaisuudessa Pyhäjärvi-lehdessä.

Köolla oli 27 osallistujaa, flunssien pelko ei ollut onneksi pelotellut tulijoita. Jälleen oli mukana myös uusia, seuran tilaisuuksissa ensikertalaisia. Mutta poistumiaakin kuoleman kautta jäsenistöstä on viime vuotisen syyskokouksen jälkeen valitettavasti ollut.

Näitä poisnukkuneita ja muita edesmenneitä pyhäjärveläisiä muistettiin hiljaisella hetkellä.

Hallitukseen uusia kasvoja

Kaksi kokonaan uutta jäsentä valittiin Vpl. Pyhäjärvi-seuran toimintaa vetävään hallitukseen, kun ero-vuorossa olleille, hallitus-töiden toistaiseksi jättäneille haettiin seuraajia.

Seuraavaksi kaksivuotis-kaudeksi valittiin uusiksi jäseniksi **Tuomo Kukko** ja **Lea Piho** sekä seuran varapuheenjohtajan tehtävät nyt jättämässä oleva **Paavo J. Paavola**. Ero-vuoroisista jatkaa **Kaisa-Liisa Korhonen**. Muut hallituksen jäsenet ovat vuosi sitten tehtävään valitut **Inkeri Hiiri**, **Meeri Kuusisto** ja **Eeva-Liisa Miikkola**.

Varapuheenjohtajaksi tuli valituksi kaksi vuotta hallituksessa toiminut **Raili Huovila** ja puheenjohtajana jatkaa **Kaarina Pärssinen**. Puheenjohtajat valitaan aina syyskokouksessa yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

Hallituksen avuksi valittiin emännistö ja isännistö. Ensi vuonna emäntinä jatkavat **Kaarin Halonen**, **Inkeri Hiiri**, **Kirsti Jääskeläinen**, **Maija Luukkainen**, **Marketta Mattila**, **Eeva-Liisa Miikkola** ja **Anna-Kaarina Mäkelä**. Isännistöön valittiin niinkään edelleen **Johannes Ijas**, **Toivo Nokelainen**, **Ilmari Pärssinen**, **Veijo Savolainen** ja **Keijo Tikka**. Kaikki valinnat tehtiin yksimielisesti.

Lippu ja Karjalan Liiton juhlavuosi

Oman lipun hankinta seuralle, lipun naulaamistilaisuus 21.3.2010 pidettävän kevätkokouksen yhteydessä pidettävässä juhlassa ja lipun juhlallinen vihkimis-

nen Karjalan Liiton kesä-juhlilla ensi kesänä ovat nyt hyväksytyt ensi vuoden toimintasuunnitelman kohokohtia seurassamme.

Kevät- ja syyskokouksen ja niihin liittyvien ohjelmien lisäksi toteutetaan kevätretki ja saunailta Karjalaisella kesäkodilla Helsingin Jollaksessa sekä mahdollisuuksien mukaan risteily IHA-Linesin laivalla Helsingin edustalla. Kevätretken vaihtoehtoisista kohteista saivat syyskokouksen osanottajilta yhtä paljon kannatusta sekä retki Kotkaan että retki Hämeeseen Valkeakoskelle ja Pälkäneelle. Hallitus ratkaisee myöhemmin, kumpaan suuntaan lähdetään.

Jäsenistön taholta on esitetty myös toivomus Kanakselle, Pyhäjärvelle seuran järjestämästä kotiseutumatkasta, jollaisia seuran toiminnassa ei ole ollut 90-luvun kahden matkan jälkeen. Tältä osin päädyttiin siihen, että hallitus selvittää kaikille avointen kotiseutumatkojen valikoimaa ja suosittelee esimerkiksi paria retkeä halukkaille lähtijöille. Kokonaan omalle Vpl. Pyhäjärvi-seuran järjestämälle kotiseutumatkalle ei syyskokousväki oikein uskonut löytyvän riittävästi väkeä.

Niin pyhäjärveläisten kuin muidenkin karjalaisen ensi vuosi täyttyy juhlista ja seminaareista, kun joukolla osallistumme 70 vuotta täyttävän Karjalan Liiton juhlavuoden lukuisiin tapahtumiin. Myös pyhäjärveläisiä kaivataan talokolaisiksi kesäjuhlille, jotka Liitto järjestää yhteistyössä jäsenseurojen kanssa 18.-20.6.2010 Helsingissä.

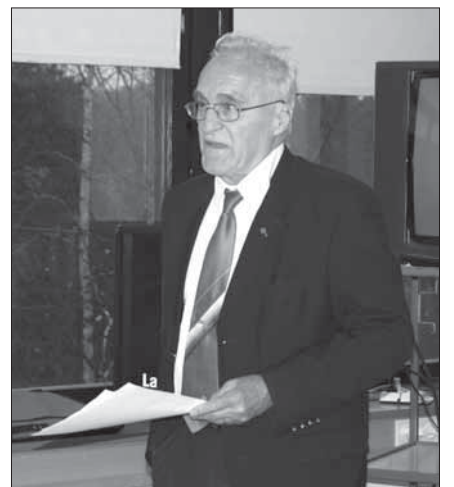
Kaikkeen juhluuteen liittyvän osalta kannattaa seurata tarkkaan paitsi Liiton nettisivuja www.karjalanliitto.fi myös kaikille joko tämän tai jonkun muun seuran kautta

Seuran kunniajäsen Einari Kukko ja hallituksessa jo vuodesta 1980-luvun alkupuolelta alkaen yhtäjaksoisesti, mm. pitkään sihteerinä toiminut Meeri Kuusisto tekivät arpakauppoja ja muistelivat vanhoja hyviä aikoja. Kuvat: Marketta Mattila.

Riitta Hirvonen laulatti ja säesti pianolla mm. elokuvista tuttuja sävelmiä sekä syyslauluja.

Kari Uusitalo kertoi kohtaamisistaan Mika Waltarin kanssa

Puheenjohtaja Kaarina Pärssinen (oik.) ja uusi varapuheenjohtaja Raili Huovila.

Alavudelle tehdään Pyhäjärvi-puisto

Kun karjalaiset siirtolaiset olivat joutuneet lähtemään kotikonnuiltaan, niin osa pyhäjärveläisiä viivähti tovin Alavudella. Samoin Alavudella asui evakkoja myös mm. Lumivaarasta ja Jaakkimasta, ja tätä perua paikkakunnan tiennimistöön kuuluu esimerkiksi Lumivaarankuja ja Jaakkimantie.

Nyt Alavuden kaupunki on rakentamassa evakko-aikojen muistoksi Pyhäjärvi-puistoa. Pyhäjärven puisto perustetaan Kuulantien varteen Lepolan ti-

lalta lunastetulle maalle. Lepolan tilan raivasi Lumivaarasta lähtöisin ollut **Jooseppi Pakkanen**. Hänen poikansa **Ahti Pakkanen** kertoo, miten tila sai nimensä:

– Kun isä oli rehkinnyt ja raivannut ja nostanut kantokasalle, hän oli istahtanut hetkeksi ja todennut, että ”siinä silmä lepäsi”. Tästä tuli Lepola-nimi uudelle kotitilallemme, kertoo Ahti Pakkanen.

Alavuden kaupungin vastaava puistotyönjohtaja

Hannu Matikainen kertoo, että Pyhäjärvi-puisto on eritoten lasten leikkipuisto erilaisine leikkikenttävälaineineen.

– Alueelle on kaavoitettu uutta asutusta. On kiva, että saatiin leikkipuistokin rakennettua samaan aikaan, kun alueella on lapsiperheitä sitä käyttämässä. Puisto tehtiin nyt syksyllä likimain valmiiksi, ensi keväksi jäi vielä joitain viimeistelyitä, kertoo Matikainen, itsekin puoliksi karjalaisjuurinen.

– Pyhäjärvi-puistoon

suunniteltiin vähän kyykkäkenttääkin, mutta sille ei riittänyt tilaa. Jalkapallokenttä on.

– Alavudelle tuli aikanaan paljon karjalaisia evakkoja, ja osa asettui tänne pysyvästi asumaan. Kaupunki haluaa nimikkopuistolla muistaa näitä aikoja. On meillä muitakin karjalaisiin viittaavia nimiä – kuten Karjalantie.

Ensi kesän Lumivaara-juhlalähtöä vietetään Alavudella.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

Kyläkirjaseminaari Luumäellä

Luumäen Karjalaseuran alaisessa kyläkirjatoimikunnassa esitettiin viime talvena idea Kyläkirjaseminaarista Luumäen kunnantalolla Taavetissa. Tavoitteena on saada myös muita Kanta-Suomen kyllä sekä luovutetun Karjalan kyllä kyläkirjojen tekoon. Seminaarin toteutus marraskuun lopulla 28.11. tuntui myös erittäin sopivalta, silloin tulee kuluneeksi 70 vuotta talvisodan alkamisesta.

Ohjelmassa on mm. seminaarin avaus; Karjalan Liiton varapj. Risto Kuisma. Luumäen kunnan terveiset; kunnanhallituksen pj Hilka Suoanttila. Kyläkirjan merkitys identiteetille; suunnittelija Terhi Willman. Kyläkirja tallentaa paikalliskulttuuria; yliopettaja Urho Ylä-Outinen. Keskustelua.

Tauko, maksullista tarjoilua; Luumäen Karjalaseuran ry. Ihmiset muistavat menneisyyden; yliopettaja Urho Ylä-Outinen. Suvut kylässä; sukututkija Kari-Matti Pii-lahti. Yhteiskunnalliset muutokset kylässä; varatuomari Ari Vainio. Kyläkirja meneillään; toimittaja Petra Ristola. Tilaisuuteen on vapa pääsy.

Rakas puolisoni ja äitimme

Lahja TAPONEN

o.s. Paakeli

s. 22. 7.1921 Pyhäjärvi Vpl.
k. 10.10.2009 Pori

Lahjan iltarukous

*Levolle lasken Luojani,
armias ole suojani.
Jos sijaltain en nousisi,
taivaaseen ota tykösi.*

Kaivaten

Olavi

**Reijo ja Pirkko
Markku ja Hilikka
sukulaiset ja ystävät**

*Koskaan ei tiedä,
onko aikaa paljon vai vähän.
Yhtäkkiä vain huomaa,
se päättyi tähän.
Kun sammuu sydän läheisen,
on aika surun hiljaisen.*

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Helvi Kukko 1919-2009

tuneille, mutta Hevi Oy tuli toki muutenkin tunnetuksi vaatetusalan yritykseksi Helsingin ydinkeskustassa. ”Hevin et unohda pukua Hevin” oli liikkeen lähtemättömästi mieleen tarttunut mainoslause.

Miehensä Reino O. Kukon rinnalla Helvi Kukko oli pitkäjänteinen pyhäjärveläisyyden ja karjalaisuuden tukija. Vuosikymmenten ajan hänet nähtiin Vpl. Pyhäjärvi -juhlilla, ja pääkaupunkiseudulla toimivan Pyhäjärvi-seuran järjestämissä Mestaritallin tilaisuuksissa hän oli säännöllisesti mukana. Yhdessä he avasivat myös Matinkylän kotinsa pyhäjärveläissyntyisille nuorille. Siellä kokoon tui Helsingissä opiskelevista pyhäjärveläisnuorista muodostunut ”Matinkylän Klubi”. Vähävaraisista olosuhteista opintielle lähtenyt ja sittemmin valtakunnansovittelijaksi noussut **Paavo J. Paavola** sai Kukkojen kodista opiskelijasuonnon.

Reino O. Kukko perusti sodassa kaatuneen veljensä Arvon muistoksi vuonna 1991 Pyhäjärvi-Säätiön hallinnoiman **Arvo Kukon** rahaston, josta edelleen vuosittain jaetaan apurahoja pyhäjärveläistaustaisille opiskelijoille. Vuoteen 2000 asti Helvi Kukko osallistui miehensä rinnalla näiden apurahojen jakotilaisuuksiin Vpl. Pyhäjärvi-juhlilla. Helvi Kukko vaikuttaa näin kuoltuaankin pyhäjärveläisyyden säilymiseen ja vahvistumiseen tulevaisuudessakin.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö muistaa kunnioittaen tukijansa elämäntyötä.

JUHANI FORSBERG

Tilaa oma Pyhäjärvi-lehti
tai anna ystävälle ja sukulaiselle lahjaksi!
Soita p. 040 730 2622

vpl. **Pyhäjärvi**

Kirkonsanoma

Sana

Kiemurtelen ja vääntelen näyttöpäätteen edessä. Sormet naputtelevat välillä pöytää, välillä pureskelelen kynsiä. Mielessä on hajanaisia ajatuksia. Tapahumia ja kohtaamisia viime päiviltä. Keskusteluja. Lyhyitä keskusteluja, pitkiä keskusteluja ja sitten on hiljaisia keskusteluja. Mielessä vilisee sanoja, joita on sanottu. Odotan niitä ilmestyvän valkealle taustalle.

Joskus sanoja vain ei ilmesty, niitä ei voi pakottaa, tai joskus ne juuttuvat kurkunpäähän aiheuttaen sellaisen painon tunteen. Siitä tietää, että kyynel kasotelee silmäkulman. Sellaiset sanat ovat liikutuksen sanoja. Niitä syntyy yhä enemmän ja itsestään. Siitä huomaa ikää karttuneen. Ja iän myötä sanat harvennevat ja valikoituvat. Kun oppii ymmärtämään sen, kuinka vähän lopultakaan ymmärtää.

Joskus toivon, että sanat voisi imaista takaisin. Painaa rewindia ja aloittaa uudestaan, eikä edellisiä sanoja olisi ollut olemassa-

kaan. Varsinkin nuoruuden sanat. Ne innokkaat ja painokkaat, ne jotka olivat täynnä itsevarmuutta ja tietoa. Ne sanat, joilla julistettiin ja opetettiin, heitettiin jotka jo olivat ymmärtäneet sen, kuinka vähän lopultakaan ymmärtää. Ne olivat oikeassaolemisen sanoja. Nuo sanat korvaisin katumuksen sanoilla ja nöyrillä sanoilla. Ja loput ajasta täyttäisin hiljaisuudella.

Entä kaikki kovat sanat, riidan ja loukkauksen sanat? Mitä niille tekisin? Niitä en halua unohtaa, en korvata enkä vaihtaa. Ne kertovat sanojen voimasta, mahtavimmasta mahdollisista. Ne ovat varoittavia sanoja. Esimerkkejä. Siitä kuinka lujaa sanalla voi siivaltaa, lyödä ja raadella. Lujemmin, voimakkaammin ja kuolleettavimmin kuin millään terävimmälläkään veitsellä. Usein nämä sanat ovat kohdanneet juuri kaikkein rakkaimpia ja tärkeimpiä - heitä, jotka luottivat. Nämä olivat vihan sanoja.

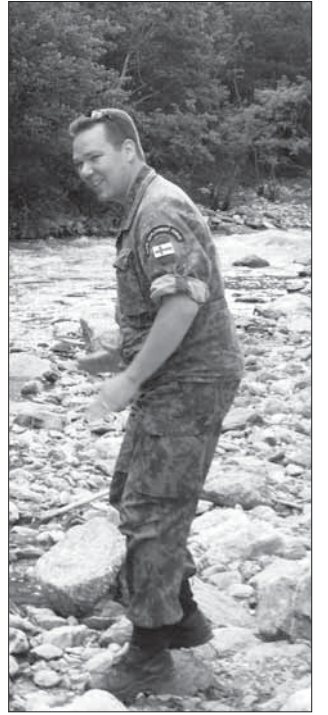
Sitten on vielä sanoja, joilla kerrotaan hyviä asioi-

ta. Niillä katsellaan kaupeutta. Ne sanat näkevät puolison, kumppanin, ystävän ja lapseni pienet kädet ja varpaat ja aurinkoa-kin kirkkaamman hymyn kun näillä sanoilla silittää hiuksia. Ne ovat sanoja, joilla rakastetaan. Nekin ovat voimakkaita. Yhtä voimakkaita kuin vihan ja loukkauksen sanat. Ja ne voivat olla turmeltuneina yhtä vaarallisia. Sillä rakkauden sanat liikuttavat tunteet äärestä toiseen. Siksi rakkauden ja vihan sanat ovat sukua keskenään.

Silti kaikkein mahtavin sana on Anteeksi ja toinen - Kiitos. Nämä sanat ovat elämämme tärkeimmät sanat. Jos maailmasta poistettaisiin kaikki sanat ja vain kaksi saisi jättää. Ne olisivat sanoja, joilla voi muuttaa maailman. Sanat, joilla voi muuttaa tapahtuneen lähes ennalleen. Sanat, joiden avulla voisi korjata erehdyksiä, ommella umpeen haavoja ja saada aikaan rauhaa. Mitkään muut sanat eivät tällaisiin muutoksiin pysty. Vain nämä kaksi. Elämämme tärkeimmät sanat - Anteeksi ja Kiitos. Armolliset sanat.

Lukaisen läpi kirjoittamani tekstiä. Jo tovin sormet ovat naputelleet kirjaimia. Valkoinen tausta on täyttynyt hiljalleen. Siihen syntyi pieni tarina elämästä. Sen nimi on Sana.

Sotilaspastori
HANNU TOMPERI
Camp Ville

Nuijan varresta

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

Poimintoja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön säännöistä, jotka Patentti- ja rekisterihallitus on vahvistanut Helsingissä 22.7.1998.

1§ Säätiön tarkoituksena on karjalaisten ja ensisijaisesti entisten pyhäjärveläisten taloudellisen ja henkisen toiminnan tukeminen ja kehittäminen.

2§ Säätiö on oikeutettu vastaanottamaan lahjoja, testamentteja ja avustuksia sekä muullakin laillisella tavalla kartuttamaan omaisuuttaan. Säätiön omaisuutta on hoidettava huolellisesti ja sen varat on sijoitettava vakavaraisesti ja turvallisesti.

3§ Säätiö toteuttaa tarkoitustaan kokoamalla yhteisen Pyhäjärvellä toimineiden rahastojen, järjestöjen ja yhteisöjen varoja, jakamalla niistä sekä muillakin tavoin hankkimistaan varoista apurahoja ja yleensä tukemalla sellaista laillista toimintaa, joka edistää ensisijaisesti entisten pyhäjärveläisten taloudellisen ja henkisen toiminnan kaikinpuolista menestymistä. Hallintoneuvoston suostumuksella voidaan varoja käyttää myös karjalaisten yhteisten asiain hyväksi.

4§ Säätiön hallintoelimiä ovat: Säätiön hallintoneuvosto ja hallitus.

5§ Hallintoneuvoston

muodostavat 12 jäsentä ja 6 varajäsentä. Hallintoneuvosto kokoontuu helmi- tai maaliskuussa vuosikokoukseen.

6§ Säätiön hallitukseen kuuluu viisi jäsentä ja viisi henkilökohtaista varajäsentä, jotka hallintoneuvosto valitsee neljä varsinaista ja neljä henkilökohtaista varajäsentä kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Näistä on vuosittain erovuorossa 2 varsinaista ja 2 varajäsentä.

Hallituksen, joka toimii säätiölain edellyttämänä hallituksena, asiana on mm.:

a. Edustaa Säätiötä,
b. Laatia ja hyvissä ajoin jättää hallintoneuvostolle ehdotus talousarvioksi,
c. Ottaa Säätiölle rahastonhoitajan ja muut tarvittavat toimihenkilöt sekä määrätä heidän palkkansa,
d. Laatia Säätiön toimintakertomus, antaa tilit tilintarkastajille, esittää tilinpäätös ynnä tilintarkastuskertomus oman lausuntonsa ohella Säätiön hallintoneuvostolle,
e. Ennen huhtikuun loppua jättää oikeusministeriölle jäljennökset tilinpäätöksestä, tilintarkastajain lausunnosta ja vuosikertomuksesta sekä julistaa Säätiöstä jaettavat apurahat haettaviksi,
f. Päättää apurahojen jaosta ja valvoo niiden käyttöä.

7§ Hallintoneuvoston

puheenjohtajan tehtävänä on kutsua hallintoneuvosto koolle ja johtaa asiainkäsitteilyä sen kokouksissa. Hallituksen puheenjohtaja johtaa asioiden käsittelyä hallituksen kokouksissa ja hoitaa ne tehtävät, jotka hänelle lain ja näiden sääntöjen mukaan kuuluvat. Säätiön asiamies toimii hallintoneuvoston ja hallituksen sihteerinä, laatii pöytäkirjat, huolehtii Säätiön kirjeenvaihdosta ja suorittaa muut hänelle uskotut tehtävät.

8§ Säätiön nimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja ja asiamies yhdessä tai varapuheenjohtaja toisena.

9§ Säätiön tilit päätetään kalenterivuositain, ja on ne annettava tilintarkastajalle viimeistään kuukautta ennen vuosikokousta.

10§ Ehdotukset näiden sääntöjen muuttamisesta on käsiteltävä kahdessa peräkkäisessä hallintoneuvoston kokouksessa, ja ehdotusten on saatava tullakseen hyväksytyksi, kummassakin kokouksessa 3/4 annetuista äänistä.

11§ Sääntöjen muutos on alistettava oikeusministeriön vahvistettavaksi.

12§ Jos Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö lopettaa toimintansa tai lakkautetaan, on sen varat käytettävä Säätiön al-

kuperäiseen tarkoitukseen: karjalaisten taloudellisen ja henkisen toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen, lähinnä 3§:n määritelmän mukaan.

Tässä suorat lainaukset Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön nykyisistä säännöistä, joiden mukaan olemme toimineet ja toimimme edelleen.

Nämä ovat tärkeitä asioita Säätiömme hallintoelinten jäsenille tietää ja tuntea.

Koska toimintamme kiinnostaa myös arvoisia lehtemme lukijoita, ajattelemaan saattaa yllä olevat säännöt myös teidän tietoonne.

Pyhäjärvi terveisin ja hyvän loppuvuoden toivotuksien,

YRJÖ S.
KAASALAINEN
Säätiön hallituksen
puheenjohtaja

Merkkipäiviä

Avoin onnittelukirje 90-vuotiaalle Toini Pelkoselle

Hyvä ystäväni Toini
Täytät kunnioitettavat 90 vuotta 22. päivä marraskuuta 2009. Sydämellinen onnitteluni!

Tämä kirje on poikkeuksellinen ei vain syntymäpäiväsi takia vaan myös siksi, että tämä on tarkoitettu lehtemme luettavaksi. Sain Marjo Ristilä-Toikalta ja Irmeli-tyttäreltäsi puhelimitse pyynnön, että kirjoittaisin Pyhäjärvi-lehteen merkkipäiväsi johdosta. Lupauduin, ja kirjoitan tämän mielelläni. Olet rikastuttanut elämääni viisailla ajatuksillasi ja runsaalla kotiseututietoudellasi jo yli 20: n vuoden ajan, olemmehan olleet kirjeenvaihdossa Noitermaakirjojen ilmentymisestä asti.

Olet näinä vuosina tulut tutuksi taitavana kirjoittajana ja muistitiedon tallentajana, mutta yllätyin todella, kun luin Irmeli-tyttäresi hankkiman koosteen Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran (SKS) kansanrunousarkistosta. Siellä on talletettuna kirjoituksiasi ja kyselyvastauksiasi yli 300 sivua, samoin 69 sivua käsittävä oma elämäнкаaresi. Kirjoituksissasi olet kuvaillut elämää kotiseudulla, sen arkea ja juhlaa, mutta myös sota-aikaa ja evakkovaiheita. Olet saanut useita palkintoja ja Sinusta on tehty oppinnäytetyö, gradu, Turun Yliopistoon, tekijänä Anna Hynninen.. Kansanrunousarkiston koosteessa on mielestäni erikoisen arvokasta Sinusta annettu toteamus: ”Jatkuva palkitseminen, julkaisukynnyksen ylittyminen ja tutkimuskohteeksikin valikoituminen kertovat luotettavasta, korkeatasoisesta kirjoittajasta”. Onnea Sinulle, Toini! Nämä sanathan ovat kuin syntymäpäivälahja!

Edellä mainitun lisäksi olet osallistunut eri lehtiä tai järjestöjen pitämiin kirjoituskilpailuihin ja niissäkin menestynyt. Entä sitten meidän Pyhäjärvi-lehtemme? Olet ollut vuosikymmenien kuluessa tämän lehden aktiivisimpia avustajia Ei löydy pyhäjärveläisistä toista ikäistäsi kirjoittajaa, jonka kiinnostavia tekstejä olemme saaneet näihin päiviin asti lukea. Me pyhäjärveläiset olemme erittäin kiitolliset siitä, että olet kirjoituksillasi tallentanut kotiseutumme koko kuvaa, sen ”ystävällisiä äidinkasvoja”, luontoa ja ihmisiä. Porsaanmäki on se Sinun sielusi maisema, jota mielelläsi kuvaat. Linaan tähän pienentäneen näytteen tavastasi kertoa siitä, (Noitermaan seudun historiikki, s.203):” Ei voi olla rantaa rakkaampaa kuin Hietaranta. Nurmi oli kuin pehmeintä samettia ja poukamassa valkoinen hiekka. Suuret tervalepät

kurkottelivat oksiaan kirkkaaseen veteen, mistä lieksynyt joukkoon yksi kiemura jalava. Kesä oli lämmin, emännät keittivät valkeaa pyykkii. Pyykkäreille tuotiin kahvia, vastaleivottun leivän sisään oli voi mukavasti sulanut. Lapset saivat koko päivän pulikoida rantavedessä. Se oli onnen päivä. Talvisin olivat mäet vertaansa vailla mäenlaskussa. Meillä oli mäkeä ja tasankoa, meillä oli useita kilometrejä kirkasvetistä Kiimajärven rantaan.”

Olet sukujuuriltasi peruspyhäjärveläinen. Isäsi Matti Mikonpoika Vesikon puolelta olet Porsaanmäen Vesikoita ja Matikaisia, äitisi Marian, os. Kaasalainen puolelta Jaaman Kaasalaisia ja Montruan-Alakylän Pärssisiä. Näillä suvuilla on Pyhäjärvi ollut kotiseutuna vuosisatojen ajan Arvostat pyhäjärveläisyyttä itsessäsi, siinäkin se ilmenee, että olet ollut uskollisista uskollisimpia Pyhäjärvi-juhlilla kävijöitä. Lapsuusperheessäsi oli neljä sisarusta, Sinä vanhimpana, sitten Tellervo, Veikko ja Teuvo. Enää teitä on elossa Tellervo ja Sinä. ”Sukuni on käynyt pieneksi”, kirjoitit taannoin.

Monessa kirjeessäsi olet kiitellyt Noitermaan kansakoulussa opettajiltasi Tyyne Koposelta ja Toivo Karttuselta saamaasi opetusta. Kun historiantunnila opettaja kertoi muinaisesta Kreikasta ja sen nähtävyyksistä, ajattelit, ”pääsisipä sinne joskus”. Toiveesi on toteutunut, kun aikuisten lastesi kanssa olet tehnyt ulkomaamatkoja. Historia olikin ”lempiaineesi”. Toinen asia, josta erikoisesti koulua ja opettajia olet kirjeissäsi kiitellyt, on isänmaanrakkkaus, minkä opettajat kylvivät sydämiin. Historia olikin ”lempiaineesi”. Toinen asia, josta erikoisesti koulua ja opettajia olet kirjeissäsi kiitellyt, on isänmaanrakkkaus, minkä opettajat kylvivät sydämiin. Tämä ilmeni ikäpolvesanne, olihan teistä suuri osa lottia ja suojeluskuntalaisia. Aavistamattanne oli lähellä aika, jolloin isänmaanrakkauttanne tarvittiin ja koeteltiin. Opettaja Toivo Karttusen ohjaama opintokerho oli Sinun ”opikoulusi”. Olit lahjakas ja opinhaluinen, mutta pitämälle menevä opintie ei Sinulle avautunut, vaikka

opettaja tätä ehdotti vanhemmillesi. Koulunkäyntiä tärkeimpänä pidettiin silloin työhön oppimista.

Halusit omille jaloillesi ja eteenpäin elämässä. Vuonna 1937 muutit Käkisalmeen ja aloitit liikeapulaisen työn. Tavoitteenasi oli Viipurin kauppakoulu. Viihdyit tässä palveluammatissa, mutta aina ei käy omien suunnitelmien mukaan. Pelkosen Lauri, jonka kanssa olitte kansakoulussa kilpailleet todistustenne paremmuudesta, oli tullut syksyllä 1938 Vahliniemien linnakkeelle suorittamaan vapaaehtoisena varusmiespalvelustaan. Laurin kirjoitus (Noitermaan historiikki s. 194) paljastaa synn suunnitelmiesi muuttumiseen. Linaan sitä.” Elämäni ihanimmat muistot ovat kesästä 1939. Luokkatoverini Toini oli Käkisalmassa. Yhdessä pyöräilimme sunnuntailomille Pyhäjärvelle ja takaisin. Joka kerta matka tuntui loppuvan kesken, vaikka sitä kertyi 35 kilometriä. Usein noilla matkoilla näimme niin auringonlaskut kuin –nousutkin. Tuntuu, että kesämme loppui kesken, .tuli syksy ja syttyi sota...”

Talvisodan ajan palvelit viestilottana Tiituan puhelinkeskuksessa ja sitten välirauhan aikana lottavakanssilla Ruokolahden ja Lemmin keskuksissa. Pelkoset olivat ostaneet Talvisodan päättyttyä tilan Orimattilasta, ja teidät vihittiin siellä pääsiäisenä 1941. Kun tätä kirjoitusta varten luin koulupiirimme kirjoja, tuli sieltä Vaellusvuodet- kirjasta Sinun kirjoittamanasi elävästi mieleen sota-aika ja sen vaikeudet, mutta myös hyvät asiat, kun saatiin edes ne runsaat kaksi vuotta olla kotikylissämme. Nuorille aviopareille pitkät erot olivat vaikeita, kun lomia oli harvoin, teidätkin erotti ”myrskyävä Laatokka”, kuten olet muistellut. Miehesi oli tuolloin patterin vääpelinä Laatokan saarella, Heinäsenmaassa ja Sinä nuorikkona Savimäen Pelkosella. Vanhimmat lapsenne , Tuula ja Pertti syntyivät Pyhäjärvellä.

Jälleen tuli käänne niin nuoren perheenne kuin koko heimomme elämään. Olet joskus kertonut, että Sinulle on kirjoittaminen terapiaa. Kiitos, että olet tätä taitoasi käyttänyt. Olet tietämättäsi saanut olla tunteittemme tulkki kuvaillessasi Vaellusvuodet-kirjassa raskaita evakkovaiheita. Silloin ei annettu kriisiapua, niinpä kokemusten läpikäyminen esimerkiksi juuri kirjoittaen tai sitten puhuen antaa helpotusta, toivottavasti joskus vapauttaakin.. Niin, se käänne. Pelkoset olivat säilyttäneet itsellään Orimattilassa olevan maatilan, mutta tunsitte Laurin

kanssa, että se ei ole teidän paikkanne. Myöhemmin Pelkoset myivät tilansa ja muuttivat Lahteen. Lauri oli sota-aikana suorittanut Merisotakoulun kanta-alipäseerin peruskurssin ja nyt hän sai työpaikan Suomenlinnan Rannikkolinakkeistosta. Muutitte sinne syksyllä 1945. Tämän kirjeen lukijoita varten lainaan jälleen kirjoitustasi, nyt Vaellusvuosista, s.248:” Lokakuun ensimmäisenä päivänä menimme laivalla Eteläsatamasta vielä kesäisessä vihreydessään olevaan Isosaareen.. Asuntonamme oli parakki, siinä kaksi huonetta ja keittiö tervattuine lattioineen. Se oli loistoasunto vaellusvuosien jälkeen. Saarella asui parikymmentä perhettä ja tulimme tutuiksi kaikkien kanssa. Helmikuussa syntyi kolmas lapsemme , Irmeli. Keväällä suurin osa asukkaista hankki possun ja lampaita, kunnostettiin kasvimaita ja perunapelloja. Meri antoi kalaa, ja sienii ja marjoja oli runsaasti. Saari oli kuin satujen saari. Siellä eletty aika oli yksi elämäme parhaita”. Perheeseen syntivät vielä lapset Paavo ja Päivi. Teit perheenäitinä arvokkaan elämäntyön. Jos itse et päässytään opinjanoasi sammuttamaan, lastenne kohdalla se on kiitetävästi toteutunut.

Asuitte Helsingissäkin, jona aikana osallistuit Laurin kanssa aktiivisesti Vpl Pyhäjärvi-seuran toimintaan. Nyt on kotisi jo pitkään ollut Vihdin Nummelassa. Pitkä avioliitonne päättyi vuonna 2000, kun Lauri kutsuttiin ajasta iäisyyteen.

Toini hyvä! Sinulla on ollut pitkä ja rikas elämä. Olet joskus kirjoittanut , että näet elämän lahjana. Mielestäni on juuri Sinulle ominaista, että näin ajattelit. Ikä on tuonut mukanaan rajoituksia, mutta saat elää edelleen omassa kodissasi, jossa viihdyt. Kesäisin ihastelet kukkiasi ja haastelet niille, läpi elämäsi olet ollut kirjojen ystävä ja mielirunojasi luet yhä uudelleen. Olet rakastaen hoitanut lapsiasi, nyt he vuorostaan kantavat huolta voinnistasi ja antavat apuaan, ammattiauttajatkini käyvät säännöllisesti luonasi. Tiedän, että kiitollisena muistelet mennyttä ja lapsen lailla, luottavaisena käyt tulevaan. Lämmin onnittelumme merkkipäivänäsi meiltä kaikilta, jotka Sinut tunnemme ! Ystävyydellä

ANNA-LIISA

Vpl. Pyhäjärvi-lehti
ONNITTELEE
Toini Pelkosta ja
KIITTÄÄ monista
kirjoituksista
lukijoidemme iloksi!

Väitöksiä

Janne Pakarinen väitteli tohtoriksi

Janne Pakarinen tutki puolijohteiden pintaa atomitasolla ja löysi keinoon kerrosrakenteiden parantamiseen

Vuoden 2000 fysiikan Nobelilla palkitut **Zhores Alferov** ja **Herbert Kroemer** loivat perustan optoelektroniikan ohutkalvokenteille 60-luvulla. Heidän työtään hyödynnetään nyt monissa elektroniikan ja optoelektroniikan komponenteissa, joita valmistetaan muun muassa Tampereen teknillisen yliopiston Optoelektroniikan tutkimuskeskuksessa molekkyllisuihkuepitaksimene-
telmällä (MBE).

”Ohutkalvoista valmistettuihin heteroliitoksiin perustuvat kvanttikaivot ovat puolijohdelaserin sydän. Usein kuitenkin unohdetaan, että MBE-menetelmä tarjoaa vertaansa vailla olevat mahdollisuudet materiaalitutkijoille myös muilla kuin optoelektroniikan aloilla”, toteaa Optoelektroniikan tutkimuskeskuksessa väitöskirjansa tehnyt filosofian maisteri Janne Pakarinen.

Puolijohteiden uloimmat atomikerrokset järjestyvät aina siten, että pinnan kokonaisenergia saavuttaa minimin. Pakarisen väitöskirjassa pintojen fysiikkaa tutkittiin höyrystämällä galliumarsenidi- ja indiumfosfidipinnoille vismuttia ja selvitettiin kasvatusparametrien vaikutus pinnan atomirakenteeseen.

”Oli palkitsevaa havaita, että tarkoin optimoidulla kasvatuksella voitiin merkittävästi parantaa kerrosrakenteen fysikaalisia ominaisuuksia”, tiivistää kiinteiden pintojen tutkijana uransa Turun yliopistossa aloittanut Pakarinen.

Väitöstyön toisessa osassa todistetaan, että seostamalla beryllium-atomeja komponenttien kvanttikaivoihin tai -pisteisiin, kerrosrakenteet stabiloituvat. ”Löysimme uutta tietoa MBE-kasvatuksessa syntyneistä kidevirheistä. Beryllium passiivoi virheet tehokkaasti kasvatuksen jälkeisessä lämpökäsittelyssä.”

Tutkimuksen tulokset on julkaistu kansainvälisissä huipputason tiedelehdissä (J. Pakarinen et al., Applied Physics Letters 93, 052102 (2008), J. Pakarinen et al., Applied Physics Letters 94, 072105 (2009).

FM Janne Pakarisen väitöskirja ”Studies of III-V Semiconductors: From Surface Reconstructions to Quantum Nanostructures” (”III-V puolijohdetutkimuksia pintarekonstruktioista nanometrien kvanttirakenteisiin”) tarkastettiin Tampereen teknillisen yliopiston luonnontieteiden ja ympäristötekniikan tiedekunnassa perjantaina 25.9.2009.

Vastaväittäjänä toimi professori **Erkki Lähderanta** (Lappeenrannan teknillinen yliopisto). Tilaisuutta valvoi professori **Markus Pessa** Optoelektroniikan tutkimuskeskuksesta.

Pakarinen, 27, on kotoinen Sastamalan Äetsästä ja työskentelee tutkijana VTT:n ydinvoimalaitoskomponenttien tutkimusryhmässä. Jannen vanhemmat ovat **Leena** ja **Harri Pakarinen**, ja Jannen sukujuuret juontavat vahvasti Huittisiin, sillä häneen isänsä Harri Pakarinen on syntynyt Huittisista ja Jannen isovanhemmat ovat jo edesmennyt **Samuli Pakarinen** ja **Varpu Pakarinen** joka viimeksi mainittu asuu edelleen Huittisissa. Samuli Pakarinen oli syntynyt Vpl. Pyhäjärven Rotjanlahden kylästä ja Varpu Räisälästä.

Vihittyjä

Merikarvian kirkossa siunattiin avioliittoon 25.7.2009 **Laura-Liisa Lehtonen**, o.s. Koskenkorva, ja **Mika Lehtonen**. Siunauksen toimitti kirkkohera **Hannes Viertola**.

Laura-Liisan mummu **Maija-Liisa Maunula**, o.s. Tenkanen, on kotoisin Saapran kylästä Vpl. Pyhäjärveltä.

Ikuinen ystävyys

Oli aamu 30.11.1939. Isäni **Arvi Kiiski** oli lähtenyt mummoltaan, koska hän oli menossa sedän kanssa Laatokalle kalastamaan. Isäni tulikin hetken kuluttua takaisin ja sanoi nuo kolme evakoille tutuksi tullutta sanaa ”Nyt se alko”. Talvisota oli alkanut.

Evakointimääräys tuli ja meidän piti lähteä kotoa. Matka kohti tuntematonta tulevaisuutta alkoi 2.12.1939 Pyhäjärven asemalta, mistä matkustimme härkävaunulla kohti Sisä-Suomea. Määränpäämme oli Sydänmaan asema Alavuuden pitäjässä. Siellä yövyimme eräässä isossa talossa. Aamulla eräs toisen talon isäntä haki meidät: äidin, minun 9-vuotiaan ja pikkusiskon – hän oli vajaan vuoden vanha. Majoituiimme **Ollilan** taloon. Meillä ei ollut juuri mitään muuta mukana, kuin vain vähän evästä ja vaatteita. Ollilan talosta saimme ruuan ja nukku-mapaikat. Talossa asui mukavia ihmisiä.

Evakkopaikassamme oli tytär **Aino**, 8, ja poika **Voitto**, 10. Meistä tuli heti hyvät ystävät Ainon kanssa ja sitä ystävyyttä on jatkunut tähän päivään asti. Kirjeet ovat kulkeneet meidän kesken vuosikymmenten ajan. Nykyisin soittelemme myös puhelimella. Olemme myös tavanneet muutaman kerran. Vuonna 1991 kävimme vierailemassa Ollilassa. Voitto oli siellä tuolloin isäntänä, nyt hänkin on jo ajan rajan tuolla puolen. Veimme ensimmäiseen evakkopaikkaamme kiitokseksi Pyhäjärvi-kirjan (toim. R. Kukko & K. Viika).

Vieläkin haluamme kiittää Ollilan perillisiä siitä ystävydestä, jota he osoittivat meitä evakkoja kohtaan. Pidetään yhteyttä! Terveisiä Ainolle sinne Jalasjärvelle ja Alavuden Ollilaan.

ANJA MÄKINEN ja
EÉVA PARKKILÄ,
Kiisken tyttäret

Vuonna 1991 otetussa kuvassa Eeva, Aino, Anja ja Voitto. Takana on talo, mihin saimme tulla 1939. Kuvan on ottanut Anjan tytär Arja Mäkinen.

Talvisodan syttymisen muistotilaisuus

Talvisodan syttymistä tulee 30.11.2009 kuluneeksi 70 vuotta. Karjalan Liittom ja Hyvinkään Karjala-seuran järjestämä muistotilaisuus pidetään Hyvinkäällä sunnuntaina 29.11.2009. Tilaisuus alkaa jumalanpalveluksella Hyvinkään kirkossa (Hämeenkatu 16). Juhlapuhuja on kenraalimajuri **Sami Sihvo**.

Jumalanpalveluksen jälkeen on mahdollisuus syödä lounas viereisessä seurakuntakeskuksessa, johon osallistumisesta on ilmoitettava 26.11. mennessä joko puh. 040 545 4797 tai eevalisa.kurki(at)mbnet.fi. Lounaan jälkeen on kunniakäynti ja seppeliden lasku Puolimatkan hautausmaalla sankaripatsaalle ja Karjalaan jääneiden muistomerille (Äholankatu 20, Kirjavatolppa).

Päivän ohjelma jatkuu Hyvinkäällä (Kauppatori, Citymarketin talo). Päivän aikana on mahdollisuus tutustua Hyvinkään kaupungin kulttuurihistoriallisen osaston Talvisota Hyvinkäällä -näyttelyyn Villan Voimalassa sekä Hyvinkään Karjala-seuran museoon Wanhalla Villatehtaalla kaupungin keskustassa.

Tämän valtakunnallisen tilaisuuden lisäksi monet muut tahot järjestävät talvisodan syttymisen muistotilaisuuksia eri puolilla Suomea.

Poimintoja Porissasta

Valkeamäen asutustilallisten elämä 1930-luvulla ei taloudellisten lähtökohtien heikkouden tähden ollut ruusuilla tanssimista. Arki-seen raadantaan ja raha-huoliin liittyi silti paljon sellaista, mikä kevensi päivien taakkaa.

Työn yksitoikkoisuuden katkaisivat vierailut naapureissa, joihin voitiin pistäytyä sen kummemmista seremonioista, iloiset perhetapahtumat, joita kylän voimin juhlittiin rotinoilla, sekalaiset kirkolliset ja koulun tapahtumat sekä kalenterin juhlapyhät, kesäaikaiset talkoot, kaupustelijain poikkeamiset, ynnä muu sellainen.

Nuorisoseuran ja suojeluskunnan vaikutus tuntui, radioita ilmaantui koteihin ja lehtiä luettiin. Kylä ei ollut mikään takapajula, ja vähitellen myös taloudelliset mahdollisuudet paraniivat.

Kallenkartano säästyivät väkivallanteoilta, joita pitäjässä oli harva se vuosi. Kerran tosin Heikki-veljeni joutui joidenkin talkoiden jälkimainingeissa riidanhaluiseksi tiedetyn rähinöitsijän pistoolilla uhkaamaksi. Pyssymies tyytyi kuitenkin ampumaan ilmaan ja menetti halunsa jatkoon, kun velimies – kertomansa mukaan – kehotti häntä tyhjentämään toisenkin sieraimensa, koska nenä tuntui tukkoiselta.

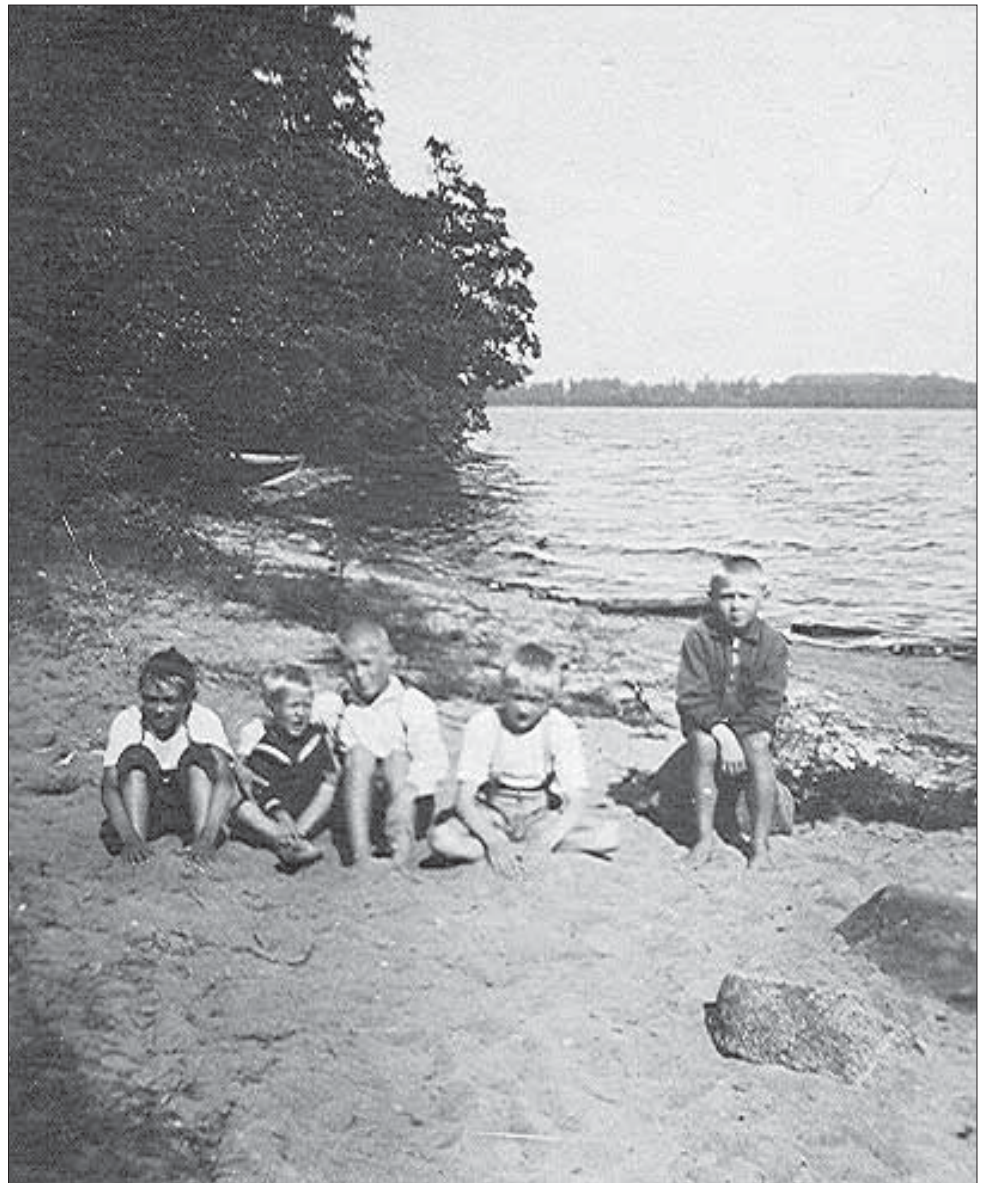
Vaikka nuorisoseura sinänsä tarjosi mahdollisuuksia hyviin harrastuksiin, niin äitini oli usein huolissaan, milloin veljeni viipyivät sen tilaisuuksissa tavallista myöhempään. Taustana oli **Lauri Teittisen** kuolema 1933 Pyhäkylässä, missä hän ajaessaan pyörällään maantiellä ammuttiin porissalaisten käsityksen mukaan kostoksi.

Nuorisoseura ei paljon hetkauttanut kansakoului-ikäisten tai pienempien elämää, mutta olihan sillä välillistä vaikutusta.

Vanhin veljeni osallistui aktiivisesti seuran rientoihin. Hänellä oli hyvä laulunlahja ja kävi kanttori Koirasen johtamassa kuorossakin; niinpä opin jo pikkupoikana hänen harjoittelustaan traagisen ”Velisurmaajan”.

Osaansa varten hän nikaroi juhlallisen miekan, mikä lieene jäänyt seuran varastoihin. Se maalattiin metallinhoitoiseksi, luulakseni samalla hopeaväri-
lää, mitä käytettiin joulukuusen käpyihin, ja terään si-
veltiin julmaa tapausta to-
distamaan kunnan puna-
multausta.

Tämä rekvisiitan valmistusprosessi taisi olla ensimmäinen kosketukseni teatterin maailmaan. On todettava, että se siemen on itänyt huonosti ja ver-
sonut kitukasvuisesti.

Kipruan rannassa 1934. Vasemmalta Leo Lehtinen, Erkki Lehtinen, kesävie-raamme Pauli Pekkanen Lappeenrannasta, Selim Lehtinen ja kivellä Lauri Reinikainen.

Kesäaika tarjosi lapsille ja nuorille ajanviettomahdollisuuksia tietysti runsaammin kuin talvi. Taval-lisia olivat joskus isollakin joukolla tehdyt uintiretket Kipruan rantaan lähelle Pyhäjärven asemaa. Se oli hieno uimapaikka, jossa run-sas pensaikko toimi luon-non uimakoppeina ja hiekkahiveli uimarin jalkaa. Sinne oli paras mennäkin joukolla, sillä Alakylän ja Porissan nuorten välillä kyti jonkinlaista kylävihaa.

Karvisen Helge, Kaasalaisen Lauri ja minä – saattoi olla **Joron Pekka-kin** mukana – saimme siitä kokemusta vielä kesällä 1943 Kipruan rannassa käydessämme. Joukko alakyläläisiä poikia alkoi haastaa asemalla riitaa ja jahtasi meidät pois. Lauri olisi tah-tonut tapella, mutta Helge ja minä emme uskaltaneet, kun pelkäsimme kiviä. Niin vetäydyttiin, kun urakka olisi ollut Laurille yksinään turhan iso.

Ne kalat tosin päätettiin maksaa kaloina seuraavan sunnuntain uintiretkellä, johon koottiin kaikki Porissan pojat. Ilma oli kaunis ja toiveet korkealla, mutta alakyläläiset pysyivät kotonaan, niin että nautittiin vain uimisesta.

Pyhäjärven asema sinänsä oli nuorison ajanvietto-kohde. Sinne kerääntyi joukkoa muka junaa lähet-

tämään. Ne retket eivät olleet pikkupoikia varten, mutta niistä oli kotiin jää-neelle hyötyä. Ketkä mis-säkin kuhertelu- tai tapaa-mistarkoituksessa asemalle menneet ostivat sieltä leh-tiä. En tiedä, olivatko ne peräisin junan lehtipojilta, jollaisia tuolloin kulki ju-nissa alkamassa uraansa kohti mahtia ja mammo-naa, vai oliko asemalla jok-kin muu myyntipiste. Sieltä kuitenkin olivat peräisin ”Lukemista kaikille” -leh-det. Ne nauttivat niin ko-tona kuin kylässä suurta kansansuosiota. Pääsin aina tutkimaan ne tuoreeltaan, kun muun lukuporukan piti tehdä päivisin töitä.

Nähtävästi oli junan lähettämistä peräisin myös täysin muusta lukemistosta poikennut ”Kiki”, joka joutu-
tui käsiini kai vahingossa. Kannessa väitettiin, että ”merituuli puhalttaa”, ja ku-
vassa vilvoitteli kaunisvar-taloinen nuori nainen, joka ei ollut vielä ehtinyt pukeu-tua nousemaan merestä kuin Afrodite. Uuteen elämänp-
piiriin orientoiva lukemise-ni katkaistiin ylemmän ta-hon toimenpitein, kuten väkivalloin oli lopetettu myös lupaavasti alkanut munasolun syntyprosessiin ehtinyt perehtymiseni Ka-
riston alennusmyynnistä ti-lattuun teokseen ”Ihminen. Mitä olemme ja miksi”. Olisi se ”miksi” ollut mah-

dottoman kiinnostavaa, kun jo ”mitä” tuntui lupaa-valta.

Kokkolinnan suojelus-kuntatalo oli Porissalle tärkeä muutenkin kuin vain maanpuolustustyön kan-nalta. Sen tiloissa pidettiin erilaisia juhlia ja tilaisuuksia, kuten osoittaa mm. koulupiirin kirjan kuva **Ruusu** ja **Martti Kytösen** häistä (II s.313), joihin tämän kirjoittaja vanhempi-neen näkyy osallistuneen.

Ehkä merkittävämpää oli se, että Kokkolinnassa päästiin osalliseksi elokuva-viihteestä. Siellä järjesti esi-tyksiä jokin kiertävä seu-rue. Elokuviin pääsy oli suurta juhlaa ennen muuta siksi, että alkukuvissa tuli kankaalle Kippari-Kallea ja muita piirrettyjä. Pääkuvan ei ollut niin väliä, vaikka olisi se tietysti ollut muka-va nähdä, jos sen vuoksi oli lähdetty liikkeelle.

Ainakin kerran oli kiertue juuttunut viihtymään Kiviniemeen, kun oli hyvin toivein saavuttu paikalle ja odotettiin suuria elämyk-siä. Lopulta sitkeä odottelu palkittiin selkeällä ilmoituk-sella, että kiertue tulee joskus toiste.

”Olipa pimiät kuvat”, koosti **Joron Matti** illan annin, kun Kallenkartanon porukka palaili kotinurkille vartomaan seuraavaa näy-täntöä.

ERKKI LEHTINEN

Nuoren maailmanmatkaajan terveisiä Australiasta

Tällä kertaa minä ja matkailukunni olemme rantautuneet King Islandille – pikkuruiselle kahdentuhannen asukkaan saarelle Australiaan, Tasmanian osavaltioon.

Saarelle, jossa hammaslääkäri vierailee kerran kuussa ja elintarvikkeita tuova vene käy vain tiistaisin, lihaa ei löydä kummastakaan kyläkaupasta enää maanantaisin. Suomessa luonto edustaa minulle leppoisaa päiväretkeä, marjaisaa välipalaketkeä ja rauhaa. Tasmaniassa näiden asioiden ohessa luonto edustaa minulle myös uhkaa; meressä uin haiden kanssa, viereisessä puskarissa piilee myrkykkäärme, kävellessäni polulla mustavalkoiset magpie-linnut hyökkäävät niskaani ja autollani ajan kuolleiden wallabien päältä.

Olen hyvinkin etelässä, mutta en tropiikissa. Tällä kertaa olen kenties liiankin kaukana etelässä, nimittäin kylmää keliä ja sateita riit-

tää! Onneksi kevät on vähitellen taittumassa lempeään mutta lyhyeen kesään marraskuun edetessä; paikalliset talot eivät ole järin kylmäkeliystävällisiä. Onneksi polttopuu on ilmaista, mikäli moottorisaha löytyy omasta takaa (ja taito käyttää sitä). Joinakin iltoina pelkään, että olen parhaillaan tuhoamassa tuhat vuotta vanhaa puunkantoa kamiinan liekeissä – en uskalla arvata kuinka vanhaa puukanta täällä on, koosta päätellen ainakin ikuisuuk-sien ikäistä.

Saaren juustotehdas on maankuulu, ja minä olen tehtaan uusin työntekijä. Tuotanto on hyvin paikallista; lehmät ammuvat tervehdyksensä meille aamukuudelta, niiden omistaja on juuri lypsänyt ne. Pian maito keitetään, kohta se onkin jo juustokattiloissa joissa sitä hämmennetään, ja sitten jo annostellaan, ja paistetaan. Maito on muuttumassa juustoksi, sitten kylmetetään, ja annetaan kasvattaa kuorta ja käännellään ympäri, kunnes juusto on valmis ja se laite-taan koneeseen joka käärii juuston. Sitten rouva Kerryn naputtaa koneelle viimeisen käyttöpäivän, soittaa rekat, rekat pakkaavat lastin ja ajavat kymmenen kilometriä etelään ja ennen kuin huomaatkaan, kaupan tati lastaa meidän juustoja hyllyilleen.

Tehdas työllistää noin 60 ihmistä, ja yllättävän suuri osa meistä on alle kolmekymppisiä. Mikäs tässä ollessa, asua ja käydä töissä yhdessä kavereiden kanssa; osa meistä on vastuutehtävissä ja osa harjoittelijoina, hyvin dynaamista ja raikasta. Jok'ikinen saaren asukas on jossain elämänvaiheessaan ollut juustoteh-

taalla töissä, jokaisella on oma juustokokemuksensa. Tästä kenties johtuu, että saaren suurin terveysongelma on ylipainoisuus – jokainen työntekijä saa joka kuukausi puolitoista kiloa juustoja ja jukurtteja kotiinsa. Nämä maitotuotteet eivät ole mitään kevyt-tuotteita, rasvaprosentti yltää kuuteenkymmeneen!

Lähimain vuosi sitten juustotehtaan työntekijät saivat viikoksi siirron hie-man erilaiseen työtehtävään. Juuston tuotanto la-tettiin sivuun, koneet jä-tettiin rauhaan ja valkoiset vaatteet vaihtuivat kura-haalareihin: yhdelle saaren monista rannoista oli huuhtoutunut satoja valaita ja delfiineitä, jotka olivat parhaillaan menehtymässä. Rekan kokoisia valaita riitti silmäkantamat-tomiin, ja neuvot olivat vähissä: tähän tarvittiin am-mattilaisapua ja koneita, joita kumpakaan ei ollut. Käsivoimin merivettä kan-nettiin sankoilla valaiden päälle, vilttejä kostutettiin ja eviä taputeltiin. Pian konsultoititiin myös valas-asiantuntijaa, joka pystyi ennustamaan valaiden liikkeitä ja keskeistä kommunikointia, ja suurin osa val-tavista nisäkkäistä löysi tiensä takaisin mereen...

Kun saavuin saarelle poikaystäväni kanssa kuukausi sitten, ei meillä vielä ollut asuntoa. Eräs lapsuudenystävä lupasi majoittaa meidät siksi ajaksi, kun etsimme taloa vuokralle. Hän oli päivää aikaisemmin jättänyt autonsa lentokentälle meitä varten – ovet auki, avaimet paikallaan, kuten paikallinen tapa on. Uusi työnantajamme oli myös tullut meitä lentokentälle vastaan työsopimusten kanssa. Löysimme pian

Kaisa Heikkilä Balin maisemissa.

tiemme talolle, ulko-ovi oli raollaan. Kukaan ei ollut kotona, mutta epäilen että ovelle on koskaan edes ollut lukkoa. Ihmiset tulevat ja menevät miten lystävät – helpottaa kuulemma ainakin putkimiehen työtä... Pian kävimme ilmoittautumassa talonvälitysfirmaan, mutta kuinkas ollakaan, he tiesivät jo meistä ja kertoivat, että heillä on vapaana yksi talo, johon voisimme muuttaa viikon kuluessa. Saarella ei ole kerrostaloja – miltei jokainen asuu omakotitalossa.

Meri ympäröi meitä joka puolelta, auringonnousut ja

-laskut ovat upeita ja miltei jokapäiväisiä näkymiä. Neliveto on hyvä valinta autoksi, asfaltitiet eivät vie kovin pitkälle. Aamuaikaisella voi ajaa monta kilometriä valkoista rantaviivaa pitkin nousuveden kanssa kilpaa, märkäpuvut ja surf-filaudat takalavalla. Aallot iskevät kaikille rannoille, ja paikallisten nuorten lempipuuhaa on tarkkailla meriveden liikkeitä ja seurata mistä suunnasta tuuli puhaltaa – etsien parhaita olosuhteita aalloilla ratsastamiselle. He osaavat lukea kaikenlaisia sääkarttoja ja ennustaa suurien vesimäärien saapumishetkiä. Oi-

keanlaisen aallon löytäminen on minuuttipeliä, sekä rannoilta poistuminen ennen nousuvettä. Vesi on kirkasta ja turkoosia, mutta hyytävän kylmää – märkäpuvut voivat olla jopa neljä millimetriä paksuja. Minä uskalsin kokeilla surffausta kylmässä vedessä ensimmäistä kertaa vasta tällä viikolla.

Tässä päällimmäiset terveiset, myöhemmin lisää!

KAISA HEIKKILÄ

Kirjoittajan mummo Anna-Liisa Heikkilä on lähtöisin Vpl. Pyhjärven Noitermaasta.

Lännen terveisiä Kiitospäivän aikaan

Täälläkin USA:ssakin, Tyy-nenmeren rannikolla, alkavat ilmat muuttua syksyiseksi ja maisemat värikkääksi ainakin hetkeksi, vaikka ei kovin talviseksi. On ollut talvia, ettei ole lunta näkynyt kuin ilmassa. Viime talvena saimme valkoisen joulun, joka tuntui talvelta. Lunta tuli ihan polveen asti ja pysyi yhdeksän päivää. Liikenne oli ihan kaaos, kun ei ole lumiauroja kuin nimeksi, miljoonakaupungissa. Nyt odotellaan Kiitospäivää. Kuulin jostakin, että muutamat suomalaisetkin haluaisivat saada Kiitospäivän.

Kerron nyt USA:n Kiitospäivän historiaa. Sillä on vuosisatojen perinne. Amerikka oli silloin vielä Englannin vallan alainen. Oli

lokakuu 1621, Plymouth Massachusetts. Silloiset kristityt päättivät pitää kiitosjuhlan. Sato oli niin runsas ja intiaanien kansakin tulivat hyvin toimeen. Metsän riistaa oli paljon. Maaherra lähetti neljä miestä ampumaan kalkkunoita metsästä.

Intiaanipäällikkö **Maz Massoit** oli kutsuttu juhlaan. Hän saapuikin mukanaan 90 värikkästä maalattua vartijansa kanssa. Maaherra peljästy kauheasti, kun heillä ei ollut kuin parikymmentä sotilasta. Mutta tämän oli rauhan ja sopusoinnun juhla, hän lähetti miehiä ampumaan vielä viisi peuraa.

Onneksi ilma sattui olemaan selkeä ja aurinkoinen, kun kaikki tapahtui

ulkona. Juhlia kesti kolme päivää. Päivisin miehet kilpailivat jousiammunnassa ynnä muissa lajeissa. Iltaisin intiaanit esittivät hurjia tansseja. Naisten aika kului ahkerassa ruuanlaitossa. Karpaloita oli säikeittäin, mutta ei oltu vielä keksitty, kuinka niitä voisi parhaiten käyttää. Kurpitsapiirakasta ei ole tietoa, kun ei ollut vielä uunia. Kermavaahtoa ei ainakaan ollut, kun lehmä tuotiin vasta kolmen vuoden päästä. Juhlat onnistuivat ihan toivottua paremmin.

Kiitospäivän vietto alkoi nopeasti levitä laajemmallekin alueelle. USA:n ensimmäinen presidentti **George Washington** julisti vuonna 1789 marraskuun 26 päivän Kiitospäiväksi

koko maassa. Hän kehotti kodeissa ja kirkoissa kiittämään vuoden tuloista, rauhaa, ystävällisyyttä ja yhteiskuuluvaisuutta perheiden ja kansojen keskuudessa. Päivä on myöhemmin muutettu, se on marraskuun neljäs torstai joka vuosi.

Silloin todellakin perheet saapuvat vaikka pitkienkin matkojen takaa yhteen. Jos vuoden sisällä on perheessä ollut erimielisyyttä, nyt kaikki sovitaan ja unohdetaan.

Mitä tähän ateriaan kuuluu nykyisin? Kalkkuna sen kokoinen kuinka iso perhe on eli 5-20 kiloon. Kalkkuna täytetään ja paistetaan kokonaisuena uunissa. Lisäksi perunamuusia, makeaa perunaa, salaattia

ym. värikkästä ja karpalohilloa ehdottomasti. Jokainen perhe lisää oman erikoisuutensa. Jälkiruuaksi tietysti kurpitsapiirakkaa kermavaahdon kera.

Tullessamme tähän maahan meillä on ollut paljon opittavaa. Minulle kaikkien miellyttävän elämys on ollut Kiitospäivä, en ollut sellaista koskaan kuullutkaan. Eikä se kalkkunan ensimmäinen paisto tietystikään onnistunut, mutta oppia ikä kaikki.

Kaunista syystalvea toivottaa

LEMPI
KÄHÖNEN-WILSON

Sukujuuret Pyhjärven Lahnavalkamassa

Tilaa lehti
omaksi,
ystävälle tai
sukulaiselle
lahjaksi
p. 040 730 2622

vpl.
Pyhäjärvi

**Tuleeko
lehtesi oikealla
osoitteella?**

Soita osoitteenmuutos
puh. 040 730 2622

Pyhäjärveläiset Ylä-Vuoksen maamieskoulussa

Pyhäjärven Konnitsan kylään perustettiin maamieskoulu 1907. Vuotta myöhemmin perustettiin samanlainen koulu Soanlahdelle ja Uudellekirkolle.

Konnitsan koulun perustamiseen vaikutti ratkaisevasti se, että valtiolla oli omistuksessaan Konnitsan hovin rakennukset ja niiden ympärillä tila Konnitsa N:ro 1, jossa tiluksia yhteensä lähes 60 hehtaaria.

Koulu aloitti pirteästi toimintansa ja useat pyhäjärveläiset pojat, mutta myös tytöt, saivat opetusta lähinnä oman tilan hoitoa käsittelevissä niin tietopuolisissa kuin käytännönkin asioissa.

Koululle saatiin ammatinsa osaavia opettajia. Konnitsan maamieskoulu paloi 1923 syttyneessä tulipalossa. Koulun oppilasmäärä oli vähentynyt ja uutta koulua ei enää päätetty Konnitsaan rakentaa. Useat tahot suunnittelivat uuden koulun perustamista lähemmäksi kylän keskustaan, asemanseudulle mutta hanke raukesi.

Vuoksenlaaksoon ja juuri Jääsken kihlakuntaan olivat suunnitelmalliset maamieskoulun perustamiseksi olleet voimassa jo jonkin aikaa. Vauhtia hankkeeseen saatiin mm. siitä, että Uudenkirkon maamieskoulun oppilasta yli puolet oli Vuoksenlaakson alueelta ja siksi olisikin tärkeää siirtää Uudenkirkon Maamieskoulu Jääskeen. Hanke ei edennyt kuitenkaan toivotulla tavalla.

Uutta vauhtia hankkeeseen tuli v. 1921 pidetyssä Antrean maamiesseuran kokouksessa, johon oli saatu myöskin Konnitsan koulun johtajan, maisteri **P.W. Brummerin** kirje, jossa hän ryhtyi kannattamaan oman koulunsa siirtoa oppilaspulasta johtuen Antrean. Kunnanvaltuusto

toimi täällä varsin ripeästi antaen toimikunnan tehtäväksi etsiä sopiva maatila uuden koulun paikaksi.

Eduskunnalle lähetetyssä 20.9.1922 päivätyssä hakemuksessa anottiin kuitenkin täysin uuden koulun perustamiseen määrärahaa eikä sanallakaan puhuttu Konnitsan koulun siirtämisestä.

Anomukseen saatiin myönteinen päätös. Koulun sijainnista käytiin kiihkeää kamppailua. Valtion myöntämä määräraha oli ainoastaan 30 400 markkaa ja koulun käynnistämiseksi perustettiin Ylä-Vuoksen Maamieskoulu-Osakeyhtiö.

Yhtiön pääoma oli 200 000 markkaa ja osakkeita tarjottiin lähiseudun kunnille ja yhteisöille. Suurimman osakemäärän eli puolet osakkeista merkitsi Antrean kunta ehdolla, että koulu tulee sen alueelle. Antrean kunta oli viisaasti kylläkin hankkinut omistukseensa jo etukäteen Ikävalkon kylästä Antrean, Jääsken ja Kirvun rajamailta Salmela-nimisen perintötilan.

Koulutyö pääsi alkamaan tilalla olevissa rakennuksissa, mutta oppilaiden asuntola ja ruokala jouduttiin sijoittamaan noin kilometrin päähän koulusta. Jo seuraavana vuonna ryhdyttiin etsimään sopivaa hirsirakennusta siirrettäväksi koulun käyttöön. Sellainen löytyikin Uudetakirkolta ja uusi koulurakennus vihittiin käyttöön 28. 9.1924. Koulun rakentamiseen saatiin avustuksia lähialueen kunnilta.

Vaikka Konnitsan koulu oli lopettanut edellä mainitun tulipalon johdosta toimintansa, ei Vpl. Pyhäjärven kunta ollut antanut varoja ko. hankkeeseen. Saatua olla, ettei anomusta edes kunnalle oltu lähetettyään. Koulun toiminta katsottiin

V. 1930 Ylä-Vuoksen maamieskoulussa opiskelleet Vpl. Pyhäjärven pojat: edessä vas. Juho Äikiä, Juho Pusa ja Armas Savolainen, takana vas. Arvi Lääti, Juho Inkinen, Brydolf Hämäläinen, Juho Inkinen ja Ilmari Herra.

alkaneeksi hieman puutteellisissa olosuhteissa tammi-kuussa 1923. Koulun ensimmäisenä johtajana toimi agronomi, fil.maisteri **Kalle Väänänen** vv. 1923-1926 ja hänen jälkeensä agronomi **Frans K. Pietilä** vv. 1926-1946.

Koulun oppilasmäärä vv. 1924-1941 välisenä aikana oli yhteensä 760 henkilöä. Tänä aikana Vpl. Pyhäjärveltä kotoisin olevia oppilaita oli kaikkiaan 31.

Koulun oppilasta 40 prosenttia suoritti myös maatalousharjoittelun. Oppilaiden keski-ikä oli 21,4 vuotta. Harjoittelutiloiksi oli eri aikoina hyväksytty 41 maatila, joista kaksi, **A. Timosen** Hovila ja **Karl Fazerin** Taubila olivat Pyhäjärven kunnan alueella.

Opetusaineet maamieskoulussa noudattelivat kaavaa, jossa varsinaisia ammattiaineita oli lukuvuoden aikana noin 500 tuntia. Käytännön töihin ja harjoituksiin käytettiin 300-400 tuntia, joten lukuvuoden koko tuntimäärä oli 1150 tuntia.

V. 1933 koulumaksu koko kurssin ajalta oli 75 markkaa, asunnosta velotettiin 40 markkaa kuukaudelta ja ruuasta 200 markkaa kuukaudelta. Vähävaraisille oppilaille annettiin valtion toimesta avustuksia.

Miten sitten Pyhäjärveltä lähdettiin Antrean asti maamieskouluun?

Ensimmäiset entisen kotikuntamme oppilaat ovat kirjoittautuneet kouluun 1927. Silloin **Kauko Hämäläinen** ja **Arvi Hankila** aloittivat opiskelunsa. Kauko Hämäläinen toimi mm. Vpl. Pyhäjärvi-lehden toimittajana pitkään. Hankilan nuori elämä katkesi 21.9.1941 Suojärvellä ilmapommitukseen.

Vuosittain 1-3 oppilasta oli syntyisin Pyhäjärveltä. Tosin välivuosiakin oli.

Vuosi 1930 oli puolestaan erikoisen suosittu Pyhäjärven poikien keskuudessa, sillä peräti seitsemän oppilasta (**Ilmari Herra**, **Brydolf Hämäläinen**, **Juho Inkinen**, **Arvi Lääti**, **Juho Pusa**, **Armas Savolainen** ja **Juho Äikiä**) olivat joukolla lähteneet opiskelemaan. Myös sittemmin Kallenkartanon alueelle myöhemmin muuttanut **Edvard Kinnanen** voitaisiin lukea pyhäjärveläiseksi, vaikka olikin silloin Raudun kirjoissa.

Isäni Juho Äikiä oli koulun mennessään jo 27-vuotias. Avioliiton hän solmi vasta 34-vuotiaana. Muistan jälkepäin isäni kertoneen maamieskoulun ajoistaan ja tovereistaan siellä. Yhteisillä kyläreissuilla tapasimme myöhemmin mm. Juho Pusan, Arvi Läätin ja Edvard Kinnanen.

Ylä-Vuoksen Maamieskoulun yhteydessä toimi myöskin erillinen metsäkurssi, joka järjestettiin lyhyenä, vajaan kolmen kuukauden kesäkurssina.

Viime sotien päätyttyä yritettiin Ylä-Vuoksen maamieskoulua saada uudelleen toimintaan Hausjärven Ryttylään, mutta maataloushallitus ei tähän suostunut ja niin kannatusyhdistyksenkin toiminta loppui v. 1950 kokonaan.

Ylä-Vuoksen maamieskoulun päärakennus valmistui 1924.

REINO ÄIKIÄ

Osote: Elisenvaara. 7-3

Konnitsan Maamieskouluun

ensi marraskuun alussa alkavalle talvikurssille oppilaaksi aikovia kehoitetaan ennen syyskuun loppua lähettämään hakemuksensa allekirjoittaneelle.

Hakemusta tulee seurata: 1) papintodistus; 2) lääkärintodistus; 3) todistus suoritetusta kansakoulukurssista tai sitä vastaavasta tietomäärästä; tilan myöntäessä otetaan koulun johtokunnan harkinnan mukaan oppilaiksi sellaisia, joilla on pätevän henkilön, kuten kansa- tai kiertokoulunopettajan antama todistus laskennossa, sisäluvussa ja oikeinkirjoituksessa; 4) todistus tehokkaasta osanotosta maanviljelystöihin ainakin kahden vuoden aikana; 5) vanhempain tai holhoojan suostumus, jos hakija on alaikäinen, sekä 6) apurahan saantia varten asianomaisen kunnallislautakunnan esimiehen antama todistus hakijan taloudellisista oloista.

Ikään nähden tulee hakijan ennen hakuvuoden loppua olla ainakin 18 vuotta täyttänyt.

Koulumaksu on 25 markkaa. Apurahoina jaetaan n. 1,500 mk. 50-100 mk:n suuruisissa erissä. Oppikirjat saa koululta vapassti kouluaikana käytettäväksi. Osote: Pyhäjärvi, Viip. l. Konnitsa.

(Viip.) **Wiktor Juntunen.**

Konnitsan maamieskouluun etsittiin oppilaita mm. Käkisalmen Sanomissa 1919 julkaistulla ilmoituksella.

Jakokunnan kyläjuhla ja kokous Harjavallassa

Montrua, Pöhlölän ja Kalamajan jakokunnan väki, heidän jälkeläisensä ja ystävänsä kokoontuivat lauantaina 4. heinäkuuta **Ritva** ja **Yrjö S. Kaasalaisen** kotiin viettämään kesäistä iltapäivää kyläkokouksen ja ohjelmallisen juhlan merkeissä.

Tilaisuus aloitettiin yhteisellä lohikeittoruokailulla, olihan väkeä saapunut pitkienkin matkojen takaa, kaukaisimmat jopa Ruotsista asti. Yhteensä meitä oli 30 henkilöä, joiden juuret tavalla tai toisella liittyvät Vpl. Pyhäjärven pitäjän kolmeen kylään.

Todettiin, että yli 60 kertaa jakokunnan väki on jo kokoontunut tapaamaan toisiaan ja muistelemaan.

Kokouksen avasi jakokunnan isäntä Yrjö S. Kaasalainen toivottaen kaikki tervetulleeksi kokoukseen ja kyläjuhlaan. Tämän jälkeen kokousväki valitsi puheenjohtajaksi Kunniaisäntä **Esko Pohjolaista** ja sihteeriksi **Pirjo Kiialan**. Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin **Oili** ja **Turkka Liljeblad**, jotka samalla toimivat ääntenlaskijoina. Kokous todettiin laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Jakokunnan tilit esiteltiin ja hyväksyttiin sekä tilivelvollisille

Ensi vuoden isäntäväki Kyllikki ja Richard Hantell Ruotsista sekä rouva Kiiveri Huittisista.

Katariina 9v. ja Emilia 5v. laulavat.

Lohisoppa maistuu kokousväelle.

myönnettiin vastuuvapaus. Jakokunnan isännäksi valittiin Yrjö S. Kaasalainen ja varaisännäksi **Pertti Pohjolainen**. Tilintarkastajiksi valittiin **Raimo Kiiveri** ja **Annikki Salli** sekä varalle **Hilkka Kontturi** ja **Helka Moisio**.

Kyllikki Hantell esitti kutsun tulla ensi vuonna Ruotsiin perheensä ja serkkunsa **Marjatta Grönhammarin** perheen vieraaksi kyläkokousta ja -juhlaa pitämään. Hyväksyimme ilomielin kutsun ja päätimme kokoontua ensi vuonna Ruotsissa. Ajankohtaan palataan myöhemmin. Lopuksi valittiin juhlatoimikunta valmistelemaan juhlaa. Näin tämä jokavuotinen perinne jatkuu...

Ohjelmallinen tuokio alkoi yhteisesti veisatulla Suvivirrellä, jota pianolla säesti **Kati Arve**. Seuraavaksi kunnioitimme hetken hiljaisuudella vuoden aikana poisnukkuneiden jakokuntalaisten muistoa. Tämän jälkeen **Katariina** ja **Emilia Kalliomäki** Virroilta lauloivat laulut: Jumalan kämmenellä ja Kirjekyyhky. Terveiset Pyhäjärveltä välitti Yrjö S., joka Kaasalaisten matkaryhmän mukana oli kesäkuun lopulla käymässä entisellä kotiseudulla. Väliajalla myytiin arpoja ja kilpailtiin lasipurkissa olevien esineiden kappalemäärästä.

Katariina Kalliomäki esitti viululla kappaleet: Pikkuiset kalat ja Kevätsää. Lopettajaissanat ja kiitok-

set lausui **Heikki Salli**. Satakunnan laulu laulettiin yhteislauluna Kati Arven säestäessä pianolla.

Kilpailussa paras oli Elvi Pohjolainen, 2. Ulla Kaasalainen, 3. Kati Arve, 4. Outi Pohjolainen, 5. Heikki Salli, 6. Esko Pohjolainen, 7. Kyllikki Hantell, 8. Turkka Liljeblad, 9. Richard Hantell, 10. Riitta Punto. Kiitos osallistujille ja palinkintoja lahjoittaneille. Tämän jälkeen oli arpajaiset, joissa arpaonni taisi suosia jokaista ainakin yhden keran.

Kahvitarjoilun jälkeen hämmästeltiin, kuinka nopeasti oli aika vierähtänyt rattoisan yhdessäolon merkeissä. Ensi vuonna Ruotsissa!

Ohjelman juonsi Yrjö S.

Ukkosen sukuseuran kuulumisia

Ukkosen sukuseuran ry:n (Sakkolan Koukunniemi, Pyhäjärven ja Sakkolan Lohijoki perinteinen sukujuhla ja sukokokous pidettiin Raumalla hotell Cumulusessa 15.8.09. Paikalla oli 40 suvun edustajaa.

Sukuseuran puheenjohtaja **Marja-Riitta Hakala** toivotti läsnäolijat tervetulleeksi. Juhlassa **Laila Innanen** esitti runoja sekä muusikko **Pekka Ruokolainen** soitti haitaria. Sukuseuran kotisivut on avattu osoitteessa www.ukkoset.org. Sivuja ylläpitää **Marja-Leena Juhola**.

Vuoden aikana kuoleman kautta ovat poistuneet: **Jaako Ukkonen**, **Elvi Erkko**, **Maunu Erkko** ja **Raila Tuomisaari**.

Varsinaisessa sukokokouksessa valittiin seuraavaksi toimikaudeksi puheenjohtajaksi **Raimo Honkasalo** Porista. Hallituksen jäsenet ovat **Tuija Ukkonen** Ikaalisista, **Taisto Kaipainen** Raumalta, **Marja-Leena Juhola** Porista, **Riitta Pykäläinen** Tampereelta, **Pertti Marttila** Raumalta, **Eeva Jylhä-Ollila** Harjavallasta, **Pekka Toivanen** Porista ja **Marko Blomqvist** Udestakaupungista.. Tilintarkastajaksi valittiin **Osmo Juvonen** Helsingistä, varalle **Tiina Inkinen** Savonlinnasta.

Sukuseuran jäsenmaksuiksi vahvistettiin 10 euroa / 2 vuotta, 20 euroa/ 5 vuotta, 35 euroa / 10 vuotta, kannatusjäsenmaksu on 7 euroa vuodessa.

Toimintasuunnitelman vuosille 2009-2010 mukaan toimintaa pyritään kehittämään vaikka sukokokouksiin ja sukujuhlaan osallistuvien määrä on vähentynyt. Sukukirjaan kerätään ajan tasalla olevaa tietoa muutoksista, jotka julkaistaan mahdollisessa lisälehtisessä.

Ensi kesän sukokokous ja sukujuhla ovat elokuun puolivälissä, tarkempaa tietoa tulee myöhemmin.

Hallitus piti järjestäytymiskokouksensa Porissa 3.10.09 Sukuseuran sihteerinä jatkaa Tuija Ukkonen, rahastonhoitajaksi valittiin Pekka Toivanen.

UKKOSEN SUKUSEURAN HALLITUS

Kotikokin kertomaa

Paistettu hanhi ei ole tainnut kuulua karjalaisiin perinneruokiin, enkä ole saanut itse maistaa tuota herkkua ennen kuin aikuisena ryhdyin sitä itse harrastamaan. Se on kuitenkin niin hyvä ja helppo juhlaruoka, että sillä kannattaa laajentaa myös karjalaisten keittiöiden ruokalistaa.

On oikeastaan outoa, että meillä ei ole laajemmin ryhdytty tarhaamaan hanhia tai ankkvoja samaan tapaan kuin esimerkiksi Keski-Euroopassa tehdään. En tiedä, onko siihen syynä ilmastomme vai toisenlainen kulttuuriperinteemme.

Meillä oli Huittisten Jokisivulla Loimijoen varrella muutaman vuoden ajan pari ankkaa, ja ne menestyivät oikein hyvin. Ne uiskentelivat sulan veden aikaan kilometrin matkalla joella, mutta palasivat illalla tarhaan kauraa syömään. En osaa arvioida onnistuiko sama hanhien kanssa.

Hanhipaistin voi laittaa joko kasvatetusta kesyhanhesta tai riistan ammutuista villihamhista. En ole koskaan paistanut villihamhea (vähän kateeksi käyvät ne metsämiehet, joilla on mahdollisuus metsästää hanhia), mutta arvaan, että se on vähempirasvaista ja enempi riistanmakuista

kuin kesyhanhi. Rasvaisen kesyhanhen etu on kuitenkin siinä, että siitä saa talteen tosi arvokasta hanhen rasvaa ja että sitä ei juuri rasvaisuutensa tähden pysy kokemattomampikaan kokki pilaamaan.

Olen viime vuosina laittanut hanhenpaistin juuri Martin päivän tienoilla, osittain perinnesyistä ja osittain siksi, että olen kutsunut silloin nuoremman poikamme perheen meille syömään nimipäivähanhea.

Syy siihen, että juuri Martin päivänä syödään hanhea, on vanhassa legendassa 300-luvulla eläneestä piispasta Martinus Toursilaisesta. Ehkä tätä yhteyttä ei kovin hyvin tunneta, niin että kerron sen seuraavassa lyhykäisesti.

Martinus oli ollut Rooman armeijan upseeri, joka ryhtyi munkiksi ja tuli tunnetuksi itse köyhyyteen sitoutuneena köyhien auttajana. Hänen hurskautensa tuli niin tunnetuksi, että hänestä haluttiin tehdä Toursin kaupungin piispa. Martinus ei pitänyt ajatuksesta yhtään, vaan hän halusi elää edelleen vaatimattomana munkkina eikä ryhtyä piispaksi. Kun toursilaiset vain vaativat häntä piispakseen, Martinus pakeni maaseudulle ja kät-

Martinpäivän hanhi

keytyi hanhien talliin pimeän tuloon asti. Mutta kuten tiedetään – mitä munkki Martinus ei ehkä tiennyt – hanhet ovat parempia vahveja kuin koirat. Ne pitivät niin suurta meteliä, että piilopaikka paljastui, ja toursilaiset tekivät hänestä Martinuksen vastusteluista huolimatta piispan. Piispanakin hän jatkoi vaatimattoman elämäntapaa. Hänet julistettiin kuolemansa jälkeen pyhimykseksi. Pyhä Martinus Toursilainen on käsityöläisten, kerjäläisten, sotilaiden ja kotieläinten suojeluspyhimys.

Tämän pitkäkhön johdannon jälkeen itse asiaan. Hankitaan noin 3-5 kg painava teurastettu hanhi. Näin myöhäissyksyllä sitä saa tuoreena, mutta pakastettukin käy. Ensimmäinen tehtävä on kaapia hanhen sisältä ja peräpäästä rasva talteen. Rasva keitetään pienessä vesimäärässä juokseväksi, jäähdytetään ja pannaan pakastimeen (odottaamaan seuraavaa ruokalajia, josta kerron myöhemmin).

Hanhi voidaan ennen paistamista marinoida, tai paistaa se paloina, mutta itse laitan sen kokonaisena uuniin paistumaan. Hanhi hierotaan ensin päältä ja sisältä sitruunalla, suolalla

ja valkopippurilla. Sitten se täytetään hapahkoilla omenalohkoilla ja luumuilla, joko kuivatuilla ja kivetömillä tai tuoreilla. Ommellaan takapää pumpulilangalla ja sidotaan sillä myös siivet ja koivet lähemmäksi ruhoa. Sitten vain paistumaan rintapuoli ylöspäin uunipellille, johon kaadetaan muutama desi lihalientä, johon voi lisätä hiukan hunajaa tai siirappia.

Paistetaan aluksi vajaa puoli tuntia 220 asteessa, lasketaan lämpö 135 asteeseen ja paistetaan edelleen vähintään 3 tuntia silloin tällöin paistoliemellä vaelen (sitä ei tarvitse tehdä läheskään niin tiheään kuin vähärasvaista kalkkunaa paistettaessa).

Hanhi on kypsä kun siitä tikulla pistettäessä tiheä neste on kirkasta. Ennen tarjolle paloittelua hanhi saa levätä hyvän aikaa. Paistoliemestä syntyy käden käänteessä hyvä kastike. On hyvä opetella hanhen anatomia sen verran, että sen osaa paloitella tarjolle oikein. Keitetyt tai paistetut perunat sopivat hyvin hanhen kanssa ja muita lisukkeita voi panna tarjolle omien mieltymysten mukaan.

JUHANI FORSBERG

John Pärssisen tarinaa Pyhäjärveltä Amerikkaan

Tämä on kertomus isästäni **Johannes Arno Pärssisestä**, Juhosta, Suomen sisällissodasta/Suomen vallankumouksesta 1950-luvulle asti.

Minulla oli tapana kysellä vanhemiltani paljon ja he olivat hyvin avoimia vastauksissaan, paitsi eräissä asioissa. Ymmärsin jo varsin nuorena, että suomalaisille, erikoisesti karjalaisille, oli mahdotonta valehdella. Niinpä kun vanhempani kieltäytyivät vastaamasta johonkin kysymykseeni, tiesin että se johtui siitä, että he eivät halunneet valehdella minulle. Niinpä opin, että jos suomalaiset olivat ääneti, se johtui siitä, että he eivät halunneet keskustella seksistä, uskonnosta tai politiikasta.

Toisaalta kuitenkin isäni puhui hyvinkin avoimesti uskonnosta ja politiikasta, vaikkakaan ei seksistä. Hän ei koskaan epäröinyt sanoa hyviä puolia republikaanisesta puolueesta tai oikein pahaa demokraattisesta puolueesta. Ja vaikka isä ja äiti liittyivät Hemetissä Kaliforniassa presbyteriseen seurakuntaan muutamaksi vuodeksi 1940-luvulla, isä ei koskaan ollut mikään ”kirkkouskovainen”, vaikka hänellä oli omat teoriansa Jumalasta ja ihmisistä. Kaikissa tilanteissa vanhempani olivat hyvin konservatiivisia johtuen heidän talonpoikaistaustastaan. Tietääkseni ketkään maanviljelijät eivät olleet (poliittisesti) radikaaleja.

Maailmalle

Sota päättyi 1918 ja isä lähti Suomesta ja Viipurista 1919. Hän oli syntynyt 1902 ja niinpä hän oli noin 16-vuotias jättäessään maan ja luopuessaan kaikesta, mitä hän oli siihen asti ollut. Luulen, että hän liittyi armeijaan 14-vuotiaana, mikä on luultavasti aika nuori ikä alkaa ampu toisia ja tulla itse ammutuksi.

Minun poikani John pelasi pesäpalloa, kun hän oli 14-vuotias ja hän asui isossa talossa, jossa tarjolla oli aina runsaasti ruokaa. Kun venäläiset vangit piti ampua, koska he olivat kuolemassa nälkään, isä halusi auttaa niiden ampumisessa japanilaisella kiväärillään, mutta vanhemmat miehet kielsivät. Isä oli pettynyt. Minun poikani löi, ”ampui” pesäpalloa ja katseli televisiota. Isä sai suomalaisen kunniamerkin, koska oli haavoittunut teinikäisenä. Isä ei milloinkaan kertonut, miksi hän lähti Karjalasta, mutta syynä varmaan oli se, että siellä ei ollut mitään tai aivan vain vähän hänelle tärkeätä. Luulen, että hän oli aivan yksin koko maailmassa. Luulen, että ei ollut ketään, joka oli sanonut hänelle, että he rakastivat häntä ja että heillä oli täällä

Suomen vapaussotureita 1918. Vas. Johannes Pärssinen, keskellä Alexander, oikealla tuntematon.

hänelle jotain. He eivät sanoneet sitä hänelle ja hän lähti. Maailma oli sodan jälkeen täynnä yksinäisiä irrallisia ihmisiä ja isä yksinkertaisesti kadotti yhteytensä muihin. Hän päämääränsä oli elää päivä kerrallaan. Hän ei uneksunut Amerikkaan lähtemisestä. Hän meni sinne, minne tuuli hänet vei. Hän oli hyvin fatalistinen kuolemaansa asti eikä hänen kuolemansa merkinnyt hänelle mitään erikoista.

Kun pommit räjähtelivät ja ruumiit lentelivät ympäriinsä, hän ymmärsi kuinka vähäarvoista elämä on. Kun jäätyneitä ruumiita nostettiin siisteihin pinoihin kuin halkoja, poika saattoi ajatella, että oli jokseenkin samantekevää menä minne tahansa maailmassa. Purjehdittuaan puutavara-kuunareissa Englannin ja Suomen väliä isä sai Kööpenhaminassa kuulla, että Norjassa Porsgrunissa valmisteltiin täysrikattua purjelaivaa. Niinpä hän meni sinne ja sai norjalaiset paperit ja auttoi laivan purjehduskuntoon rikaamisessa. Laiva oli Mafalta, yksi viimeisistä täysrikatuista kaupallisista purjelaivoista. Se kuljetti natriusnitraattia (salpietaria) ja se oli menossa Honolulua Havaijille. Matka kesti yli kolme kuukautta. Jos laiva olisi

purjehtinut Australiaan tai Kiinaan, niin isä olisi mennyt sinne, enkä minä olisi kirjoittamassa tätä tarinaa. Laiva sai kokea Pohjois-Atlantin myrskyt ja ajautui koko matkan takaisin Norjaan. Sitten meri rauhoittui viikkokausiksi Panaman kanavalla ennen kuin he tulivat Havaijille.

Kansalaisuuden hakeminen

Honolulussa isä tuli levottomaksi, joi vähän ”okulihautaa”, paikallista ilojuomaa, ja liittyi Amerikan rannikkovartiostoon saatuaan lupauksen, että saisi USA:n kansalaisuuden. Kuten miehistön enemmistö, ei hänkään osannut englantia.

Hänestä tuli kansitykkimies aluksessa, jonka piti pysäyttää laivat, jotka salakuljettivat alkoholia ja huumeita Yhdysvaltoihin. Se tehtävä on mahdoton nykyäänkin.

Kesti kaksi vuotta ennen kuin isä huomasi, että rannikkovartiosto oli valehdellut hänelle ja että hän ei ollut saanut kansalaisuutta. Koska hän oli lähtenyt kotoaankin periaatteella, meni laiva minne tahansa, ei Juholle ollut mitenkään vaikeata ”hypätä laivasta” uudelleen ja yksinkertaisesti jättää sotilashommat. Sen on täytynyt tapahtua suunnilleen 1922. Kirjeet Suo-

mesta oli lähetetty hänelle siihen asti aina kulloisenkin laivan osoitteella. Isä on ollut tällöin suunnilleen 20-vuotias.

Minun poikani on nyt 20-vuotias ja hän opiskelee Ohion yliopistossa, eikä ole vielä purjehtinut minnekään eikä ampunut ketään. Niinpä matka Amerikkaan oli täysin sattumanvarainen ja suunnittelematon.

Vuoteen 1924 isä oli Pohjois-Kaliforniassa, paitsi sitä aikaa, jolloin hän oli paimenessa Idahossa. Tämä sai hänen muistiinsa ajan, jolloin hän oli lehmipoikana isoisänsä Juho Pärssisen tilalla Konnitsassa. Hän oli myös pankkivirkailijana Bank of Amerikassa San Francisossa ja sitten myyjänä vaatekaupassa Oaklandissa. Ilmeisesti hänen englanninkielensä oli kohentunut ja tuon ajan valokuviissa näkyi, että hän oli pukeutunut tyylikkäästi, lierihattu kallellaan toisen silmän yli ja käsi avoauton ohjaukseen.

Vaatekaupassa oli toinen myyjä nimeltään Porter, joka kutsui isän tapaamaan sisartaan Lorenaa, naista jonka kanssa hän myöhemmin meni naimisiin. Isällä oli tyyliä. Kerran hän oli Lorenan kanssa mennyt tanssimaan San Fransiscoon, mutta he myöhästyi-

vät viimeisestä Oaklandin lautasta. He viettivät yön käsi kädessä satamassa ja isä lauloi serenadin Lorenalle. Laulun nimi oli ”What can I say Dear After I say I’m Sorry. Isä kehittyi päivä päivältä!

Talouslama

Näihin aikoihin isä, Lorena ja tämän veljet muuttivat Los Angelesiin. Siellä heillä oli sekalaisia työpaikkoja. Juho kirjoittautui University of Southern Californiaan, joka siihen aikaan oli pieni korkeakoulu pienessä kaupungissa.

Hän oli töissä miesten vaatehtimossa yliopiston alueella. Hän huvitteli paljon tänä huvituksia rakastavana ajanjaksona ennen kuin talous romahti. Hän sai työpaikan erään Lännen vaikutusvaltaisimman miehen, W.B. Mathewsin autonkuljettajana. Mathews oli kaupungin lakimies, joka tuli kuuluisaksi hankkimalla vettä pohjoisesta Kaliforniasta ja Colorado-joesta. Vesi sai aikaan päättymättömän taloudellisen nousukauden Kaliforniassa.

Isä ja Lorena menivät naimisiin 1929, vaikka Lorenan vanhemmat sitä voimakkaasti vastustivat. He eivät luottaneet villiin suomalaiseen. Pörssiromahdus sattui samaan aikaan. Talouden romahtaminen toi mukanaan korkean työttömyyden, mutta isä ja äiti löysivät San Bernardion ylätasangolta naisen, joka tarvitsi sellaista työväkeä, joka oli valmis tekemään työtä asunto- ja ruokapalkalla. Kellään ei ollut rahaa. Sinne he jäivät suunnilleen vuodeksi. Jännittävin kokemus oli siellä eräänä aamuna, kun äiti meni ulkohuoneeseen ja näki sisällä gilahirviön, gilaliskon. Isä tuli juosten ja ampui hirviötä haulikolla.

He löysivät samanlaisen myytävänä olevan tilan Hemetin kaupungista noin 40 mailin päässä San Bernardinosta. He ostivat tilan ilman mitään muuta vaakuutta kuin että he lupasivat maksaa. Talouselämyksen aikana pankkien oli tehtävä bisnestä keinolla millä hyvänsä.

Yrittäjä

He rakensivat muutamia kanaloita ja alkoivat kasvattaa kalkkunoita ja kanoja. Vanhaan Fordin pakettiautoon isä ja palkattu apumies lastasivat häkkikanat ja ajoivat 100 mailia Los Angelesin keskustaan, josta he olivat ostaneet pienen siipikarjakaupan. Tarkoitus oli, että he kasvattavat kanat Hemetissä ja myisivät ne tuoreina kaupungissa, mutta tietenkin kanojen hinta oli hyvin alhainen.

Heiltä kuoli paljon kanoja huonon sään tähden. Kesäisin lämpötila nousi

usein plus 42 asteeseen ja ylikin, ja myrskyssä kanat usein kerääntyivät häkkiin, sa yhtein nurkkaan toinen toistensa päälle ja tukehtuivat.

He kasvattivat myös aprikooseja, jotka he myivät paikalliselle säilyketehtaal-le. Lisäksi heillä oli vihan-nestarha.

Isästä tuli myös osakas huonekaluverstaaseen, jossa tehtiin hienoja huonekaluja. Hän oli taitava puuseppä niin, että tämäkin työ sopi hänelle hyvin. Hän ei koskaan tyytynyt vain yhteen työhön. Äiti ja isä olivat toimeliaasti mukana monessa työssä samaan aikaan. Isä teki kaikki kotimme huonekalut (ja muitakin myytäväksi), sekä kaikki kaapit, ison keittiön tulusijoineen, makuuhuoneen, uudet lehtipuiset lattiat ja paljon muuta. Rakentamisen, eläinten hoito, sementtityöt, istuttaminen, aprikoosipuiden karsiminen (tämän hän teki hevosen vetämissä vaunuissa, johon isä oli rakentanut toisen kerroksen) ja jopa heinäkorjuun hevosvetoisella koneella. Kaiken tämän ja vielä enemmänkin, eikä hän koskaan lopettanut. Mutta äiti teurasti kanat päivälliseksi.

Kun 1940 toinen maailmansota oli alkanut Euroopassa, isä oli yhä enemmän pois maatilalta ja teki töitä hallitukselle. Silloin meillä ei enää ollut siipikarjaa. Hän oli rakentamassa ampumaratoja, sotilaiden tarvitsemia rakennuksia, parakkeja, ja meni töihin magnesiumtehtaaseen lähellä Las Vegasia. Meillä oli vuoden 1940 Plymouth. Se oli meidän perheemme auto vuoteen 1950. Tällä autolla isä ajoi Las Vegasiin ja takaisin ja kaikkialle muuallekin, jossa hän työskenteli. Lorena, sisareni Mary Helen, joka syntyi 1934, veljeni Paul, s. 1941 ja minä kuljimme äidin ajamalla pienellä Ford pickupilla. Myöhemmin, ostettuaamme 1948 kukkatarhan, Plymouth oli auto, jolla kuljetimme suuren osan tuotajilta ostetuista tarvikkeista puutarhaan Hemetissä. Hyvän hevosen tapaan Plymouth ei koskaan jättänyt meitä pulaan.

Vierailu Suomessa

Oli loistokasta maalata auto mustaksi vuonna 1947. Oli myös yllälistä, kun isä osti vaaleassa puukotelossa olevan Emerson AM/FM radio-levysoitin-yhdistelmän. Isä ja äiti ostivat monta latinalaisamerikkalaista äänilevyä, esimerkiksi Xavier Cugatin soittamaa, sekä kertomuksia lapsille. En koskaan ymmärtänyt, miksi isä piti latinalaisamerikkalaisesta musiikista, ennen kuin tulin Suomeen ja menin Heinijärven tanssilavalle Luukasten kanssa. Kalervon

Johannes Pärssinen v. 1985, syntynyt Konnitsassa vuonna 1902. Lähti merille 1918 ja päätyi lopulta Amerikkaan asumaan. Julistettu Ikaalisten käräjillä kuolleeksi v. 1961, mutta tuli sisarensa Maria Näriäisen luokse Hämeenkyröön v. 1965. Käytti Amerikassa nimeä John Pärssinen. Kuva: Ensio Näriäinen.

tehtävänä oli pitää yllä järjestystä. Pääosa musiikista oli juuri mainitsemaani. En myöskään täysin käsittänyt sitä, miksi meillä oli ranchilla hevonen, kunnes tulimme Suomeen 1965 ja autoin serkkuani Ireneä kaatamaan ja haravoimaan heinää hevosella. Tietenkin, kun omistaa maatilan, tarvitsee hevosen. Ymmärsin isääni paljon paremmin heti, kun olin tullut Suomeen ja aloin ymmärtää, mistä isä oli kotoisin.

Vuoteen 1946 mennessä isä oli palkannut työväkeä ja alkanut rakentaa taloja maatilan hoidon lisäksi. 1948 vanhempani ryhtyivät uhkayritykseen, myivät ranchin ja ostivat puutarhan, joka oli tullut myyntiin Hemetissä. He antoivat sille nimeksi Lorenan puutarha, ostivat kuorma-auton, ja olivat mukana bisneksessä. Kahden vuoden päästä he ostivat tontin Hemetin pääkadulta, suuren sivat puutarhaa ja rakensivat uusia palveluita, joihin kuului kukkakauppa ja jäähdyttämö. Yrityksen nimi oli nyt Lorenan puutarha ja kukkakauppa. Lorena hoiti kukkabisneksen Mary Helenin kanssa. Paul teki työtä sekä sisällä että ulkona. 1950-luvun lopulla isä oli laajentanut työkenttäänsä puutarhan tuotteiden myynnistä kotien ja liikeyritysten tilojen maisemointiin suoritettuaan Kalifornian valtion lupaviraston tutkinnon ja saatuaan pätevyyden maisema-arkkitehdiksi.

USA:n kansalaisuus
Vasta vuonna 1966 Juho

sin”. Tämä päivä ei olisi mahdollista tämän päivän Amerikassa.

Isä oli jäsen klubissa, pelasi golfia, nautti hyvästä elämästä ja meni naimisiin niin hyvin kuin mies voi mennä. Tällä tavalla hänestä tuli amerikkalainen. Mutta hän ei koskaan luopunut suomalaisuudesta. Monet hänen parhaista hetkistään olivat Suomessa Näriäisten, Luukkasten ja muiden vanhojen tuttavien kanssa, jotka olivat kokeneet sellaista, mitä me vain voimme kuvitella. Sen on täytynyt olla kokemus, että on luistellut Kiimajärven jäällä sata vuotta sitten käyttäen purjeena puseroan.

Työn taitaja

Mieleenpainuvien kuva isästäni on, kun hän oli tekevässä työssä. Kun isä näytti, hän ei kumartunut, vaan seisoi täysin rentona ja antoi viikatteen tehdä työn. Hänen sisarensa Maria teki samoin, kuten kaikki maanviljelijät. Kun hän haravoi lehtiä, hän oli täysin rentona ja antoi haravan tehdä työn. Käyttäessään halkaisusahaa tai katkaisusahaa hän ei koskaan pakottanut sahaa, vaan antoi sahan tehdä raskaan työn. Hänen käntensä liikkui edes takaisin kuin kone.

Paras tilaisuus nähdä hänen työskentelyään oli, kun hän höyläsi ovea tai lautaa. Höyläyskulma oli aina täydellinen, puun lastu pyörähti aina O-kirjaimeksi, pinta oli sileä ja ovi oli viimeisteltä, se aina sopi. En milloinkaan nähnyt hänen lyövän vasaralla ohi. Hän ei koskaan tehnyt huonoa sementtiterä. Hän saattoi tehdä kattoa koko päivän, eikä koskaan hengästynyt. Se ei ollut työtä tai jotain, mitä piti välttää, vaan se oli jotain tarpeellista, josta mitä piti etsiä ja josta

piti pitää. Maanviljelijän työ oli liikettä, ja viljelijät, jotka lopettivat liikkumisen, lopettivat viljelemisen.

Jonain päivänä suomalaisen koreografi katselee autonsa ikkunasta matkallaan kaupunkiin ja hän saattaa nähdä jotain liikkumassa läheisellä maatilalla. Se voisi olla kesällä ja hän saattaisi nähdä jonkun viljelijän, miehen tai naisen, joka voisi olla vanha ja lihava tekevässä aidanseipäitä ja heinäseipäitä tai niittämässä ruohoa talon ympäriltä viikatteella. Riippumatta iästä, lihavuudesta tai laseista nenän varressa hänen liikkeissään on tiettyä viehkeyttä, tiettyä luonnollista kouluttamattoman balettiantssijan kauneutta. Mutta se ei ole helppo tanssi koreografille. Se ei ole kovin jännittävä tarina. Farmarin töissä ei näytä olevan romantiikkaa. Itse asiassa siinä ei näy ollenkaan mitään ulospäin näkyvää intohimoa. Näyttämö on ulkona paljaan taivaan alla ja se on tehty maasta ja tuotu sisälle huoneeseen yleisön eteen. Silti jos koreografi katsoo tarkkaan ja huolellisesti ja hiljaa, hän voi nähdä sekä olennaisen koko kansasta että yhdestä miehestä. Siinä tanssissa on kertomus, siinä liikkeessä tanssi.

Isä oli sydämetään ja omassa osassaan maanviljelijän poika Karjalasta. Hänellä oli maanviljelijän taidot ja järki. Jollain tavalla se, mitä tahansa hän Amerikassa teki, oli lähtöisin suoraan siitä, miten hän oli kasvanut. Hän menestyi hienosti siellä Amerikassa tanssiessaan sitä farmarin tanssia.

JON PÄRSSINEN,
kirjassa
Kotikylämme Konnitsa

Kuollut mies heräsi eloon

Erikoinen tapaus Näriäisten perheessä Hämeenkyrön Heinijärvellä oli varmaankin se, kun vuoden 1965 kesällä muutamaa vuotta aikaisemmin Ikaalisten käräjillä kuolleeksi julistettu äidin veli Johannes tuli eräänä päivänä pihalle. Äiti tuli häntä vastaan. Eno kysyi: ”Tunnetko sinä minut”? Äiti vastasi: ”Kyllähän minä veljeni aina tunnen”. Edellisestä tapaamisesta oli kulunut yli 40 vuotta. Siitä sitten alkoivat enon ja hänen perheenjäsentensä monet vierailut Suomeen.

Johannes oli syntynyt Konnitsassa 17.4.1902. Hän lähti 16-vuotiaana Amerikkaan. Yhteydet Suomeen olivat katkenneet vuoden 1930 paikkeilla.

Kun Vpl. Pyhäjärveltä kotoisin olleet ja Urjalassa viimeksi asuneet Joo-seppi ja Eeva Kaasalai-

nen olivat kuolleet 1963 ja 1970, heille etsittiin perillisiä. Enoni Johannes oli yksi heistä. Tämän vuoksi häntä oli etsitty vuonna 1959 mm. Pelastusarmeijan välityksellä. Pelastusarmeija oli julkaissut kuulutuksen San Franciscossa helmi- ja toukokuussa v. 1959, mutta nimenä oli käytetty John Bennett, ent. Johannes Pärssinen. Myös virallisissa lehdissä no 19 (13.2.1961) ja 20 sekä 4.4.1961 oli ilmoitettu J. A. Pärssistä koskeva haaste. Maria Näriäinen oli anonut 18.1.1961 Ikaalisten kihlakunnanoikeudelta, että Johannes Pärssinen julistettaisiin kuolleeksi. Anomusta oli käsitelty 18.1.1961 ja päätös kuolleeksi julistamisesta oli tehty 29.8.1961. Kuolinpäiväksi oli määrätty 29.8.1961, josta oli ilmoitettu virallisessa lehdessä 2.10.1961.

Sitten siis vuoden 1965 kesällä John Pärssinen tuli

Maria Näriäinen ja Johannes Pärssinen v. 1965 Hämeenkyrössä.

Hämeenkyröön Heinijärvellä ja tapasi pihalla Maria Näriäisen. John kysyi: ”Tunnetko sinä minut”? Maria vastasi: ”Ainahan minä veljeni tunnen”.

ENSIONÄRIÄINEN
kirjassa
Kotikylämme Konnitsa

Pakinan paikka

Pyhä säätiö

Karjala-lehden missioihin kuuluu karjalaisuuden vaaliminen, tunnetuksi tekeminen ja siirtäminen seuraaville sukupolville. Lehden päätoimittaja Antti O. Arponen on samalla oivaltanut ehkä keskeisimmän haasteen, joka karjalaisilla järjestöillä on voitettavanaan: kehittyminen, uudistuminen ja toiminnan jatkuvuudesta huolehtiminen. Tästä teemasta Arponen on messunnut Karjala-lehdessä toistuvasti, viimeksi pääkirjoituksessaan 17. syyskuuta. Siteeraan seuraavassa Arposen tuota pääkirjoitusta *kursivoiduilla teksteillä*. Niitä seuraavissa kappaleissa pohdin kyseinen sitaatin relevanssia joko yleensä tai Vpl Pyhäjärvi-Säätiön kohdalla erityisesti.

Lähes kaikilla karjalaisilla järjestöillä on sama ongelma. Yhdistyksen hallituksen keski-ikä on noussut, eikä alle 50-vuotiaita hallituksen jäseniä ole montakaan ... Allekirjoittanut olisi huolestunut, jos hallituksen keski-ikä on yli 60 vuotta. Jos hallituksessa ei ole yhtään alle 50-vuotiaista, olisin todella huolestunut. Kysymys ei ole ikärasismista eli vanhempien henkilöiden syrjimisestä. Kysymys on realismista eli tosiasioiden tunnustamisesta ja vastuun kantamista tulevaisuutta ajatellen.

Pyhäjärvi-säätiön hallituksessa ei ole alle viisikymppisiä. Kahdeksattakymmentä käyviä siellä kyllä on. Ja taitaa keski-ikäkin mennä hulpeasti yli 60:n. Kultaisen iän kerho siinä mielessä. Pitäisikö siis meidänkin olla huolestunut vai puhuuko Arponen kerrassaan joutavia? Pitäähän nyt päätäjillä olla näkemystä, kokemusta ja harkintaa etteivät pääse märkäkorvat silmillemme hyppimään. Ja pitääkö kaikkea vanhaa mennä muuttamaan, koska niin on aina ennenkin toimittu ja hyvin pärjätty.

Helpointa on toimia samalla porukalla vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen, kokoontua muistelemaan menneitä ja tehdä samalla porukalla vuodesta toiseen ne perinteiset kesäretket ja pikukoulut. Se vaan valitettavasti on väärin nuorempia sukupolvia kohtaan. He eivät pääse mukaan, vaan jäävät helposti toiminnan ulkopuolelle. Vanhempi sukupolvi ei saa olla niin itsekäs, että se estää nuorempien tulemisen mukaan.

Säätiö hallintomallina on luotu takaamaan jatkuvuus eli että mikään ei välttämättä muutu. Säätiön hallintoelimet ovat vastuussa vain itselleen. Toimia ei punnita yhtiökokouksissa tai vaaleissa eikä toiminnan läpinäkyvyydellä ole väliä. Kuten Arponen toteaa, sama porukka valitsee uudelleen itse itsensä, tarvittaessa lähisukulaisensa, ja homma jatkuu varmoissa käsissä. Esteellisyyskistä viis.

Karjalainen perinne ja järjestöjen toiminta pitää siirtää vähitellen nuoremmille. Nuoremmat tarkoittavat tässä tapauksessa 1960- ja 1970-luvulla syntyneitä ... Etteikö nuorennus onnistu? Silloin pitää katsoa peiliin.

Luonnollisesti kun kerran on kovasti pallille pyrkinyt ja lopulta päässyt, niin tietysti ei ihan heti halua lähteä. Kun hommaan tottuu ja seura tulee tutuksi, niin mukava siinä on istua pidempäänkin. Ennen pitkää kun ikää karttuu riittävästi, niin äkkiä ei enää ymmärrä lähteä. Sitä tulee niin kuin korvaamattomaksi, ainakin omasta mielestä. Eikä niistä nuoremmista oikein vielä olekaan.

Karjalan Liiton tavoitesuunnitelmassa on, että vuonna 2010 liiton jäsenyhdistysten johtokunnissa (hallituksissa) pitää olla 20 prosenttia alle 40-vuotiaita. Se on hyvä tavoite.

Se on hyvä tavoite – totisesti, totisesti – mutta lienee meidän säätiöllemme ylivoimainen.

KOIPSELO

OSOITEASIAKUNTOON!

Varmista, että saat lehtesi ajoissa ja oikeaan osoitteeseen!
Ota yhteyttä puh. 040 730 2622 tai
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi.
Vpl. Pyhäjärvi-lehti,
Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä.

Kuulutko sukuuni?

Lokakuun alkupuolella Vantaalla järjestettiin vuotuinen Kuulutko Sukuuni -tapahtuma.

Tapahtumassa oli kymmeniä osastoja, joissa esiteltiin sukuja eri puolilta Suomea. Näyttelyvieraita oli runsaasti, varsinkin lauantaina 10.10 käytävillä oli tungosta.

Pyhjärven, Raudun ja Sakkolan pitäjäviiurit kutsuivat Vantaan ammattiopiston käytävällä näyttelyvieraita tutustumaan alueen historiaan, sukuihin ja sukututkijoihin. Tänä vuonna SuvannonSeudunSukututkijoiden näyttelyosasto oli järjestetty uudella tavalla. Alueen sukuseurat ja sukututkijat olivat samassa huoneessa. Näin pystyttiin monipuolisemmin palvelemaan vierailijoita. Esillä oli sukututkimuksia, karttoja sekä kuvamateriaalia. Osastolla oli myös monipuolinen ja runsas valikoima aluetta kuvaavaa kirjallisuutta.

Näkymä SuvannonSeudunSukututkijoiden osastolta.

Sukuseuroista paikalla olivat Lallukan sukuseura Raudusta, Mentujen suku Raudusta, Metsäpirtin Ah-tiaisten ja Peltosten suvut sekä Pärssisen sukuseura Pyhjärveltä.

Suvannon Seudun Sukututkimuspiiri kokoontuu Karjatatalolla Käpylässä

neljästi vuodessa. Vuoden 2008 suuri projekti oli alueen kirkonkirjojen digitointi digiarkistoon. Piiri kokosi tänä vuonna kirjallisuusluettelon, joka on nähtävissä sivulla www.suvannonsuvut.net.

Tänä syksynä on käynnistetty alueen vuoden 1918 tapahtumien tutkimi-

nen. Tutkimus painottuu eri arkistoihin, koska kirjallista materiaalia on tältä alueelta hyvin vähän saatavissa.

Toinen isompi projekti ensi vuodelle on kylien nimien ja historian tutkimi-

LEENA REPO

Pyhjärvituotteita saatavana

* **Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki.** 136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkua ajoilta kuin eri paikkakunnilla pidetyistä juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

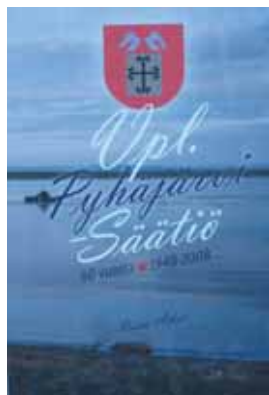
* **Isännänviiri** (suunnittelu Kaarle Viika) 350 tai 450 cm. Hinta 75 euroa + postikulut

* **Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari** (suunnittelu Kaarle Viika) jälleen saatavana hinta 40 euroa + postikulut.

* **Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi** v. 1989 ilmestynyttä kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historiaosuus entisestä kotipitäjästämme sekä murre-sanasto selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.

* **Kari Uusitalo ja Mauri Vanhanen Kaiku-urheiluseuran historiikki.** Hinta 10 euroa + postikulut.

* **Tilaukset säätiön asiamies** Pirjo Kiiala puh. 044-2815047 pirjo.kiiala@luukku.com

Muistathan laittaa Pyhäjärvi-lehteen

joulutervehdyksesi

11.12.2009 mennessä!

Vaakunapaitoja, dokumenttielokuvaa Muistojen järvi ja seuran historiikkia on edelleen saatavana. Hanki edullisesti joululahjaksi esim. perhepiiriä tai sukua yhdistävä Vpl. Pyhjärven vaakunapaita!

Tilaukset:

Kaarina Pärssinen

040-519 3036, kaarinaparsinen@gmail.com tai

Kaisa-Liisa Korhonen

050-590 5433, kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi.

Aidon värisellä Vpl. Pyhjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua, erittäin hyvälaatuista T-paitaa löytyy joko valkoisena tai helmenharmaana, koot S, M, L, XL, XXL ja XXXL, hinta 12 eur/kpl, jos tilaat 10 kpl saat ne yhteishintaan 100 eur. Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosilta 1939-44 Pyhjärvellä, saatavana DVD-versio ja Vpl Pyhäjärvi-seuran 50-vuotishistoriikki, kummankin hinta 20 eur/kpl. Postitettavien lähetyksien laskuun lisätään tuotteen postituskulut.

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Tutkimusstipendien hakeminen

Vpl Pyhäjärvi-seuran hallitus julistaa haettavaksi kaksi (2) stipendiä à 500 euroa tutkijoille aiheisiin, jotka liittyvät **Viipurin läänin Pyhjärven** historiaan tai pyhäjärveläisten evakkojen vaiheisiin sotien jälkeen. Hallitus pidättää itsellään oikeuden jakaa stipendeihin varattu 1 000 euroa myös muulla tavoin, esim. yhdessä erässä, jos aihe on vähemmän tutkittu. Hankkeen on vastattava seuran sääntöjen 2§:n mukaisia tavoitteita.

Muutama esimerkki vähän tai kokonaan tutkimatta olevista aiheista, joiden tutkimista seura on valmis tukemaan, ovat mm. 1) Sisällissodan 1918 tapahtumat Vpl. Pyhjärvellä ja sen lähiseuduilla sekä pitäjän asukkaiden osallistuminen tapahtumiin. 2) Evakkoon joutuneiden Vpl. pyhäjärveläisten ja heidän jälkeläistensä hankkima koulutus ja elämänuran kehitys. 3) Poliittisten puolueiden toiminta Vpl Pyhjärvellä Suomen valtiollisissa vaaleissa sekä kunnallisvaaleissa 1900-luvulla. 4) Uskonnollisten liikkeiden esiintyminen Vpl Pyhjärvellä n. 1800-1944. Myös muut Vpl. Pyhjärven liittyvät, perustellut tutkimusaiheet huomioidaan.

Hakemuksen voi laatia vapaamuotoisesti. Hakemuksesta tulee käydä ilmi ainakin seuraavat tiedot: hakijan nimi, yhteystiedot, koulutus sekä lyhyt CV (elämäkerta), tutkimusaiheen nimi, kuvaus ja tutkijan opintojen taso (FM, FL, FT tai vastaavat tai jokin muu), tutkimuksen työsuunnitelma aikatauluineen ja tutkimustyön mahdolliset ohjaajat

Hakemukset on lähetettävä kirjallisina 15.12.2009 mennessä osoitteeseen Vpl. Pyhäjärvi-seura ry/sihteeri Eeva-Liisa Mikkola Alakiventie 1 E 64, 00920 Helsinki.

Tarvittaessa tulemme pyytämään hakijalta täydennyksiä hakemukseen. Emme palauta hakemusten liitteitä. Vpl Pyhäjärvi-seura päättää stipendeistä alkuvuodesta 2010 ja jakaa ne kevätkokouksessaan maaliskuussa 2010. Katso myös Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä 9/2009 julkaistu ilmoitus asiasta! Tiedusteluihin vastaa seuran puheenjohtaja Kaarina Pärssinen, p. 040-519 3036, kaarinaparsinen@gmail.com

Helsingissä 7.9.2009

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Hallitus

TAPAHTUMAKALENTERI

Kauvatsan Karjalaiset ry:n pikkujoulut Kauvatsan Osuuspankin kerhohuoneella 28.11.2009 klo 17.00 alkaen. Ohjelman lisäksi puuroa ja kahvia. Paikalle tulee myös joulupukki, joten ota mukaasi pikkupaketti. Tervetuloa myös lähiseudun karjalaiset. –Johtokunta.

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvikerhon pikkujoulua vietetään su 29.11.09 alkaen klo 15 Ravintola Vaskitähdessä, Hatanpään puistokuja 22, Tampere. Jouluaateria ja kahvit maksaa 20 euroa. Mukaan 5 euron arvoinen pikkupaketti pukinpusiin. Arpajaiset ym. ohjelmaa. Toivotaan runsaslukuista osanottoa. Ilmoittaudu pikaisesti pj. Laila Innaselle, puh. 040 504 913.

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon pikkujoulua vietetään Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17, Lahti, torstaina 03.12.2009 klo 15 alkaen. Joulupuuro ja torttukahvit. Ennakkoön voit ilmoittautua Raimolle tai Anterolle. Tervetuloa.

Huittisten Karjalaseura. Joulujuhla perjantaina 04.12.2009 klo 18.00 Osuuspankin alasalissa. Kahvia, lasten ohjelmaa, yhteislaulua ym. arpajaiset, puuroa, joulupukki. Tuothan n.5 euron arvoisen paketin pukinkonttiin. Tervetuloa!

Kaunista Vpl Pyhäjärveä, osat I ja II.

Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta 95 euroa +läh.kulut. Lisätietoja ja tilaukset: www.vpl-pyhajarvi.fi tai larjava@gmail.com tai 050 3425027. Tutustu kotisivuihimme ja kerro niistä myös sukusi nuoremmille.

Vpl-Pyhäjärvi-Säätiön puheenjohtajat

Hallituksen puheenjohtaja
Yrjö S. Kaasalainen Harjavalta,
Kallenk. 10 29200 Harjavalta
puh. 0400-626 770,
sahkoposti.yrjo.kaasalainen@luukku.com

Hallituksen varapuheenjohtaja
Juhani Forsberg Helsinki,
Ryytimaantie 19 A 8 00320 Helsinki,
puh. 050-511 2899,
sahkoposti.juhani.forsberg@fonet.fi

Hallintoneuvoston puheenjohtaja
Antero Pärssinen Hollola,
Kiviniementie 424 17120 Paimela
puh. 050-570 6575
sahkoposti.tero.parssi@phnet.fi

Pyhäjärvi-lehden seuraava numero:

ilmestyy joulun alla,
aineistojen pitää olla toimituksessa
viimeistään pe 11.12. mennessä.
Myöhemmin tulevat eivät ehti joululehteen.

vpl. Pyhäjärvi

VPL.PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖ

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasementtie 375
37550 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja
Rautasementtie, Lempäälä
kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@luukku.com

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 25 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 22%